

"SƏS" qəzeti mənim
üçün ən əziz qəzetdir

№ 161 (6844)

Tanrı müsafiri...

SƏS

7 sentyabr 2023-cü il.
Qiyməti 60 qəpik

"Dövlətimiz tərəfindən separatizmin bütün təzahürləri qəbul olunmazdır!"

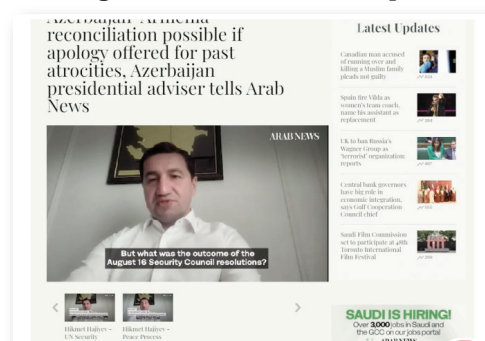
ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinken
Prezident İlham Əliyevə zəng edib

Erməni cəmiyyətinin almalı olduğu

DƏRS

Hikmət Hacıyev: "İşğal vaxtı keçmişdə qalıb"

"Kəndə Qayıdış" proqramı elan edilməlidir

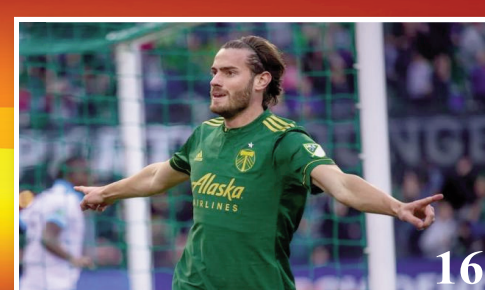
Tofiq Yaqublu baş trol ola bilmədi

"MTK-lar bu haldə bizi aldada bilməzlər"

"Neftçi" argentinəli hücumçu transfer etdi

"Dövlətimiz tərəfindən separatizmin bütün təzahürləri qəbulolunmazdır!"

ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinken Prezident İlham Əliyevə zəng edib

şınması barədə əldə olunmuş ilkin razılaşmadan imtina edib. Azərbaycan Prezidenti qeyd edib ki, Ağdam-Xankəndi yolundan istifadədən bu formada imtina etmək siyasi manipulyasiyadır və həmin ərazidə guya humanitar, yaxud qida böhranının yaşandığını iddia etmək üçün məqsədyönlü yalandır. Ağdam-Xankəndi yolunun açılmasından sonra Azərbaycanın gömrük və sərhəd-nəzarət rejimi qaydaları tətbiq edilməklə Laçın-Xankəndi yolu açıla bilər. Prezident İlham Əliyev vurğulayıb ki, dövlətimiz tərəfindən separatizmin bütün təzahürləri qəbulolunmazdır.

Prezident İlham Əliyev qeyd edib ki, Azərbaycan tərəfi ilə razılaşdırmadan Ermənistan tərəfindən Azərbaycanın "Laçın" sərhəd-keçid məntəqəsinin qarşısına humanitar təyinatlı olduğunu iddia etdikləri yüklərin gətirilməsi Azərbaycanın daxili işlərinə qarışmaqdır, ölkəmizin ərazi bütövlüyünə və suverenliyinə hörmətsizlikdir. Azərbaycan

Prezidenti Ermənistanın bu kimi siyasətinin sülh müqaviləsi üzrə danışıqlara ciddi zərər vurduğunu bildirib.

Dövlətimizin başçısı Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin xətti ilə həmin əraziyə ərzaq yüklərinin çatdırıldığını, lakin qanunsuz separatist rejimin bundan imtina etdiyini bildirib.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycanın Qarabağın erməni əhalisinin nümayəndələrinin reintegrasiya məsələləri ilə bağlı məzakirələrin aparılması üçün paytaxt Bakıya və ölkəmizin digər şəhərlərinə dəvət edilməsinə baxmayaraq, onların bundan imtina etdiklərini xatırladı.

ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinken sülh müqaviləsinin imzalanması və Azərbaycan ilə Ermənistan arasında münasibətlərin normalaşdırılması istiqamətində söylədiyi bundan sonra da davam etdirəcəklərini bildirib, Bakı ilə Xankəndi arasında birbaşa təmasları dəstəklədiklərini vurğulayıb.

Sentyabrın 1-də ABŞ Dövlət katibi Antoni Blinken Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyevə zəng edib. Telefon söhbəti zamanı Ağdam-Xankəndi və Laçın-Xankəndi yollarının açılması ilə bağlı məsələlər ətrafında fikir mübadiləsi aparılıb.

Dövlətimizin başçısı vurğulayıb ki, Ermənistan və onun Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaratdığı və dəstəkləməkdə davam etdiyi qondarma separatist rejim Ağdam-Xankəndi yolunun açılmasına qərəzli şəkildə imkan vermir və bu yoldan istifadənin qarşısının alınması üçün süni maneə və əngəllər yaradır, Beynəlxalq Qırmızı Xaç Komitəsinin xətti ilə bu yol ilə yüklərin da-

Daim inkişaf edən dünyamızda texnologiyalar təkmilləşir, yenilənir. Görülən işlərin hər biri insanların rahat, firavan, sağlam həyat sürməsinə yönəldilib. Azərbaycanda yol infrastrukturuna ayrılan diqqət ölkəmizə müasir görkəm verməklə yanaşı, üzləşdiyimiz nəqliyyat axınında sıxlığın azaldılmasında da mühüm rol oynayır. Beynəlxalq tələblər səviyyəsində qurulan yollar, inşa olunan yeni körpülər, tunellər əlbəttə ki, piyadaların və sürücülərin rahat hərəkətində önəmli faktordur. Bu gün avtomobil yollarının tikintisi və yenidən qurulması işlərinin həcmi ilbəil artır. Yol infrastrukturunun müasir tələblər səviyyəsində qurulması prioritet vəzifələrdendir. Son illərdə regionların sosial-iqtisadi inkişafı dövlət proqramlarının uğurla icrası nəticəsində ölkəmizdə magistral, respublika və yerli əhəmiyyətli avtomobil yolları əsaslı şəkildə yenidən qurulub. Əhalinin ən çox sıxlaşdığı yerlərdə yol çəkilişləri geniş vüsət alır. Bu layihələrin icrası insanların rifahının yaxşılaşdırılması məqsədilə həyata keçirilir. Azərbaycan Prezidentinin çıxışlarının birində bildirdiyi kimi, "Dövlət İnvestisiya Proqramında magistral yolların çəkilişinin davamı və yeni yolların çəkilişinin başlanması mühüm yer tutur. Biz son illər ərzində bu sahədə də çox işlər görmüşük, magistral yollarımızı böyük dərəcədə bərpa edə bilmişik və yeni yollar salınıb. İndi bütün magistral yolların çəkilişini geniş vüsət almışdır. Bu işlər gedir və bu işlər artıq təməldir. Bununla bərabər, şəhərlərarası yolların çəkilişi də gedir. Biz artıq bir neçə ildir ki, kənd yollarının çəkilişi ilə çox ciddi məşğul olmağa başlamışıq. Bütün rayonlarda bu layihələr icra edilir. Bu layihələrin icrası rayonlardan gəlmiş sifarişlər, əhalidən gələn müraciətlər əsasında təşkil edilir. İlk növbədə, biz çalışmışıq ki, əhalinin ən çox məskunlaşdığı kəndlərimizi yeni yollarla təmin edək. Kəndlərarası yolların çəkilişi geniş vüsət almışdır. Bu məqsədlər üçün həm dövlət büdcəsindən, həm Prezidentin Ehtiyat Fondundan böyük həcmdə vəsait ayrılır. Çalışmalıyıq ki, yaxın illərdə bütün kənd yollarını tikək". Qarşıya qoyulan vəzifələrin uğurlu

Müasir yol infrastrukturunu - yeni həyatın başlanğıcı

Prezident İlham Əliyevin Sərəncamına əsasən, Yeni Qubadlı - Laçın avtomobil yolunun layihələndirilməsi və tikintisinə 20,0 (iyirmi) milyon manat ayrılıb

icrası sayəsində respublikamızın bütün bölgələrinin siması tamamilə dəyişmiş, rayonların ucqar kəndləri belə qazlaşdırılıb, yaşayış məntəqələri içməli su ilə təmin olunub və demək olar ki, şəhərlə kənd arasındakı fərq aradan qaldırılıb. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin imzaladığı sərəncamlar ölkədə yol infrastrukturunun təzələnməsini daha da sürətləndirir. Həmin yollar hesabına təbii ki, regionların iqtisadi potensialı da yüksəlir.

Yol infrastrukturunu ilə bağlı Cənab Prezidentin imzaladığı sərəncamlar diqqət çəkəndir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev "Ağstafa rayonunun Ağstafa - Poylu - Gürcüstanla dövlət sərhədi (11 km) - Qıraq Kəsəmən avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında" Sərəncam imzalamışdır. Sərəncama əsasən, dörd min nəfər əhalinin yaşadığı 2 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Ağstafa - Poylu - Gürcüstanla dövlət sərhədi (11 km) - Qıraq Kəsəmən avtomobil yolunun tikintisi məqsədilə dövlət büdcəsindən 2,1 milyon (iki milyon bir yüz min) manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrıldı. Dövlət başçısının digər Sərəncamı ilə dörd min nəfər əhalinin yaşadığı 2 yaşayış məntəqəsini birləşdirən Məmmədabad - Genişkənd avtomobil yolunun tikintisi məqsədilə dövlət büdcəsindən 1,0 (bir) milyon manatı

Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrıldı. Daha sonra dövlət başçısının "Bakı şəhərinin Pirallahı rayonu ərazisində avtomobil yollarının yenidən qurulması işlərinin davam etdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında" Sərəncamına əsasən, Bakı şəhərinin Pirallahı rayonu ərazisində avtomobil yollarının yenidən qurulması işlərinin davam etdirilməsi məqsədilə dövlət büdcəsindən 1,0 (bir) milyon manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrıldı. Görülən işlərin davamı olaraq Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev "Abşeron rayonunun Bakı - Şamaxı - Yevlax (18 km) - Aşağı Güzdək avtomobil yolunun tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında" Sərəncam imzaladı. Sərəncama əsasən, Bakı - Şamaxı - Yevlax (18 km) - Aşağı Güzdək avtomobil yolunun tikintisi məqsədilə dövlət büdcəsindən 1,4 milyon (bir milyon dörd yüz min) manatı Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə ayrıldı. Bakı şəhərinin ərazisində də avtomobil yollarının çəkilməsi istiqamətində əsaslı tədbirlər görülüb. O cümlədən, Sabunçu rayonu ərazisində

avtomobil yollarının yenidən qurulması işlərinin davam etdirilməsi ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında Azərbaycan Respublikası Prezidenti Sərəncamı bu sahəyə ayrılan diqqətin nümunəsidir. Göründüyü kimi, ölkəmizdə magistral, respublika və yerli əhəmiyyətli avtomobil yolları əsaslı şəkildə yenidən qurulur ki, bu da ölkəmizin getdikcə artan iqtisadi gücünün göstəricisidir.

İŞĞALDAN AZAD OLUNMUŞ ƏRAZİLƏRİMİZDƏ MÜASİR YOLLAR SALINACAQ

Bu gün işğaldan azad olunmuş ərazilərimizə Azərbaycan Prezidenti xüsusi diqqət ayırır. 2020-ci il ikinci Qarabağ müharibəsindəki Qələbədən sonra işğaldan azad edilmiş ərazilərdə minlərlə kilometr avtomobil yolu və yüzlərlə kilometr dəmir yolu çəkilir. Son vaxtlar aparılan yol-tikinti, təmir və yenidənqurma işlərinin sürəti, yüksək keyfiyyət göstəricisi respublikada avtomobil yolları şəbəkəsinin Avropa standartları səviyyəsinə qalxmasına güclü təkan vermişdir. İşğaldan azad edilmiş ərazilərin dəmir yolunda da hərəkətin təhlükəsizliyinin təmin edilməsi istiqamətində həyata

keçirilmiş konkret tədbirlər müsbət nəticə verməkdədir.

Beynəlxalq nəqliyyat sistemində qoşulmaqla avtomobil nəqliyyatının fəaliyyət dairəsi keyli genişləndi. Bu da iqtisadiyyatın inkişafına, xarici iqtisadi əlaqələrin artmasına və dövlət müstəqilliyinin möhkəmlənməsinə kömək etmiş oldu. Artıq başqa nəqliyyat sahələrində olduğu kimi, avtomobil nəqliyyatı vasitəsilə də Respublikamız Avropa, Mərkəzi Asiya və Rusiya ilə Yaxın şərq ölkələri arasında dəhliz rolunu oynayır. Görülən işlərin davamı olaraq, bu günlərdə Prezident İlham Əliyev Yeni Qubadlı - Laçın avtomobil yolunun layihələndirilməsi və tikintisi ilə bağlı tədbirlər haqqında Sərəncam imzalayıb. Xudafərin ? Qubadlı ? Laçın avtomobil yolunun 33-cü km-dən başlayan yeni Qubadlı - Laçın avtomobil yolunun layihələndirilməsi və tikintisinin həyata keçirilməsi məqsədilə Azərbaycan Respublikasının 2023-cü il dövlət büdcəsindən Azərbaycan Avtomobil Yolları Dövlət Agentliyinə 20,0 (iyirmi) milyon manat ayrılıb.

Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə həyata keçirilən uğurlu inkişaf strategiyası regionların davamlı sosial-iqtisadi tərəqqisinə mühüm töhfələr verir. Bu kontekstdə regionların sosial-iqtisadi inkişafı ilə bağlı qəbul edilən dövlət proqramları çərçivəsində görülən işlər bölgələrin tarazlı inkişafını şərtləndirir. Son illər yeni yolların çəkilməsi, köhnə yol-nəqliyyat infrastrukturunun müasir tələblərə uyğun yenidən qurulması da diqqət mərkəzində saxlanılır. Çünki hansı bölgəyə, şəhər və qəsəbəyə yol çəkilirsə, həmin ərazidə yeni infrastruktur yaradılır, investisiya cəlb olunur, Müasir yol dövlətin iqtisadi qüdrətini nümayiş etdirməklə yanaşı, həm də yeni həyatın başlanğıcı deməkdir.

Zümrüd BAYRAMOVA

Bu günlərdə ermənilər arasında dərrəkəsinə görə bir az da olsa fərqlənən biri, Əbu-Dabidəki Amerika Universitetinin professoru, tarixçi və politoloq Georgi Derluqyanın mühazirəsi, ümumiyyətlə, erməni cəmiyyəti üçün bir dərs, bir öyüd hesab oluna bilər. Onun, məhz erməni cəmiyyəti barədə, həmin cəmiyyətin mənasız fəaliyyəti barədə, erməni siyasətçilərinin tamamilə ümitsiz şəkildə canfəşanlıq göstərmələri haqqda, onların konkret yol göstərə, təklif irəli sürə bilmədikləri ilə əlaqədar çox ciddi fikirləri, boyunlarına almasalar belə, hayları bir qədər silkələyib. Derluqyan öz erməni soydaşlarına açıq şəkildə irad bildirərək, mənasız, əsassız, heç bir nəticəsi olmayan, bundan sonra da nəticə vəd etməyən etirazların boş yerə davam etdiyini, narazılıqların fonunda etirazların daha da artdığını, amma nailiyyət gözlənilmədiyini təsdiq edən məntiqi fikirlərlə çıxış edib.

Professor hayların diqqətinə çatdırıb ki, bir neçə il əvvəl erməni əsilli uşaqlı qadınlar uşaq arabaları ilə meydanlara çıxıb hökuməti devirdi. Nəzərə çatdıraraq ki, bu xatırlatma əbəs yerə deyil, birbaşa erməni cəmiyyətinə onun durumu barədə ciddi mesajdır və bu mesajda bildirilir ki, indiki siyasətçilər heç o uşaq arabası ilə küçələrə çıxan uşaqlı qadınlar qədər nəticə əldə edə bilmirlər. Bildirilir ki, indi etirazlar zamanı çıxış edən siyasətçilər erməni qadınlarının hökuməti devirəcəyinə bir vaxtlar inandıqları qədər belə fəaliyyətlərinin nəticələrinə inanmırlar. "Yaxşı, bundan sonra nə edəcəklər?" - deyən soruşan erməni tarixçi onların qarşısında çox ciddi bir sual qoyur. Yəni, bu sualla da xatırladır ki, bundan sonra edəcəkləri bir şey ortada yoxdur və mənasız yerə ortaya düşüblər. "Kiminsə proqramı varmı?" - deyən sual edən Derluqyan əslində, heç bir erməni siyasətçinin ortada konkret təkliflərinin belə olmadığını bildirir.

Eyni zamanda, erməni alim haylara SSRİ-nin dağılmasından sonra artıq bir neçə inqilab yaşamış, hətta Yanukoviç iki dəfə devirməyə nail olmuş Ukraynanın taleyini də xatırladıb. O, "inqilablara" da diqqəti cəlb edib, hətta Donald Trampın ABŞ-da hakimiyyətə gəlməsinə də toxunub. "Bunlar, bu inqilablar nə verdi?" - deyən yenə də bir sıra suallarla onların mənasızlığına fikri yönəldib və inqilabların yalnız bürokratik elitaya qarşı yönəldildiyini xatırladıb. Yəni, cəmiyyətin inkişafı, irəliləyişi üçün bunların mənasız olduğunu öz fikirləri ilə izah etməyə çalışıb. Həmçinin etiraf edib ki, doğrudan da məxməri inqilab dedikləri küçə nümayişlərindən sonra "hara istiqamətlənmək" belə Ermənistan üçün tamamilə anlaşılmaz olub. "Əsas problem odur ki, çox çətin vaxtlar gəlib çatıb... Hətta növbəti 15-20 ilin necə yaşanılacağını bilmirəm", - deyən ziyalı etiraf edib və həyəcan təbili çalaraq bildirib ki, hayların vəziyyəti olduqca acınacaqlıdır və ortaya çıxan suallar da təsdiq edir ki, indi onlar üçün gələcək özü sual altındadır.

Həqiqətən də, Paşinyan hökuməti diqqəti korrupsiyaya qarşı mübarizəyə yönəldərək özünü bu zamana qədər elə təqdim edib ki, guya böyük işlər görüb. Əslində isə, ortada olan nədir? Ermənistan cəmiyyəti hansı durumdadır? Ermənistan Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə Komitəsi bu və ya digər məmurdan şübhəli külli miqdarda əmlak aşkarlaması, bir çox nazirlərin, dövlət adamlarının istintaqa cəlb olunması problemlərin öz həllini tapması demək deyil. Hələ də Ermənistanda əksər problemlər həllini tapmamış qalır. Hələ də Ermənistanda yoxsulluğun və işsizliyin faizi yüksəlməkdədir. İndi Ermənistanda aclıq, səfalet hökm sürür, etirazlar, qarşıdurmalar, xaos günü-gündən artır. Nəzərə alsaq ki, erməni cəmiyyətini aldadaaraq, yenə də öz məqsədləri, öz dividendləri üçün istifadə etmək istəyənlər meydanadırlar, deməli, bu işğalçı ölkədə vəziyyət getdikcə pisləşməkdə davam edəcək. Hələ də işğalçılıq siyasəti yürütmək, ərazi iddiası ilə çıxış etmək bir cəmiyyəti fəlakətdən-fəlakətə sürükləmək deməkdir. 2020-ci ildə rüsvayçı məğlubiyyətlə üzleşən erməni cəmiyyəti üçün bir daha hansısa ərazi iddiası, məlum razılaşmadan imtina etmək, dilemma ilə çıxış etmək çox böyük fəlakət vəd edir və ən dəhşətli odur ki, bir çoxları hayları məhz bu fəlakətə çəkdiyini vecinə də almır. Problem deyərək bağırırlar isə, nə problemin

Erməni cəmiyyətinin almalı olduğu

DƏRS

ancaq, indiki hakimiyyətin kənarlaşdırılması ola bilər. Yaxşı bəs, eks-prezidentin öz ölkəsinin və cəmiyyətinin gələcək taleyi barədə hansısa təklifi bir yana, məsuliyyəti belə görünürmü? Görünür. O, ömrünün qalan hissəsini və enerjisini hakimiyyət dəyişikliyinə sərf etməyə hazır olduğunu etiraf edir və həm də etiraf edir ki, ölkəsinin dalandan, çətinlikdən, sıxıntıdan çıxması üçün hansısa "resepti" yoxdur.

Ermenistanın ilk baş naziri Vazgen Manukyan isə 1980-ci illərin sonlarında Qarabağ Komitəsini xatırladan bir növ mübarizə orqanı yaratmaq təklifi ilə çıxış edir. O, elə hesab edir ki, guya bu qurumla "Ermenistanın iradəsi olduğunu və döyüşməyə hazır olduğunu" nümayiş etdirəcək və onun da qələbə dedikdə nəzərdə tutduğu mövcud hakimiyyəti, Paşinyan komandasını devirmək, hakimiyyət dəyişikliyi sayılır. Yeni Vazgen də yeni bir təklif etməmiş kimi sayılır, çünki cəfəngiyyatdan dəm vurur. Bir tərəfdən də axı mübarizəyə indidən sonra başlamaq, inadkarlıq nümayiş etdirmək təklifi ilə çıxış edən eks baş nazir dərk etmir, yoxsa görmür mü ki, Azərbaycan öz mövqelərində möhkəmlənən siyasəti iradəni, qətiyyəti çoxdandır nümayiş etdirir və istədiklərinə də nail olur? Görmür mü ki, ötən əsrin sonlarında Azərbaycanda hakimiyyət uğrunda daxili mübarizəni, AXC hakimiyyətə gəldikdən sonra Moskvanın Azərbaycana qarşı olmasını, bundan da namərdcəsinə istifadə etməyi artıq yuxularında da görə bilməzlər? Bilmir ki, ötən əsrin 80-ci illərinin sonunda azərbaycanlılar arasında səriş-təli komandirlərin olmamasına ümid etdikləri, istinad etdikləri kimi indi bunu edə bilməzlər və Azərbaycanın hərbi gücü barədə artıq-əskik danışanın ağzi əyilər? Ümumiyyətlə, erməni cəmiyyətinin "başnənləri" bilmirlərmi ki, 30-35 il əvvəlki vəziyyəti bundan sonra ağıllarının ucundan belə keçirə bilməyəcəklər? Bəlkə daha bir inqilab keçir könüllərindən? Yoxsa hansısa bir qarşıdurma ilə pis halda olan vəziyyətlərini düzəldəcəkləri qənaətinə sahiblər? Ya da in-

qilab edərək kiminsə, hansısa kənar, xarici qüvvənin dövlət olunmasına yoxsa çalışırlar?

Bəli, bu gün özlərini meydana atıb nə isə göstərmək istəyən erməni "başnənləri" bu vaxta qədər bir dəfə də olsun nailiyyət qazandıqları barədə fakt ortaya qoya bilmədikləri bir yana, heç təklif, proqram belə irəli sürə bilmirlər. Erməni cəmiyyəti bilməlidir ki, onlar və onların ətrafında fırlananlar hakimiyyətə gəlsələr də, müsbətə doğru heç bir dəyişiklik olmayacaq və bunun üçün əllərində sehirlə çubuqları da yoxdur. Bunu başa düşənlər isə regiona kənar qüvvələr dövlət etmək fikrindədirlər. Elə başda erməni baş nazir olmaqla, bir çoxları məsələn, Rusiyadan narazılıq edirlər ki, bu ölkə onları 44 günlük müharibədə müdafiə etməyib. Haylar bir tərəfdən rusları bölgədən uzaqlaşdırmaq, onlarla əlaqələri tamamilə qırmaqdan danışırlar və bir tərəfdən də hay həyasızlığı ilə rusların onları müdafiə etmək öhdəliyindən dəm vururlar. Bir tərəfdən Rusiyanın deyil, Fransanın ayaqları altına sərilib onlara yer ayrırırlar, bir tərəfdən də rəsmi Moskvanın onların təhlükəsizliyini təmin etmək barədə guya öhdəliklərinin olduğunu iddia edirlər. Məsələn, İtaliya mediasına müsahibəsində erməni baş naziri Nikol Paşinyan Moskvaya əleyhinə elə fikirlər səsləndirib ki, buna Kreml də biganə qalmayıb və reaksiya verib. Belə ki, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarova birbaşa Ermənistanın baş nazirinə ünvanlanaraq, məsuliyyət daşımaq, günahı başqasının üzərinə atmamaq barədə ona çağırış edib. "Siyasətçi və dövlət xadimi ilə ölkəsinin milli mənafeyini düşünməyən yoldan keçən adamın fərqi məhz budur. Öz hərəkətlərinə görə məsuliyyət daşımağı bacarmaq lazımdır. Əks halda bu, bir qədər pis rəqəqs haqqında hekayəyə bənzəyir", - deyən Rusiya XİN-in rəsmi nümayəndəsi də öz növbəsində "yoldan keçən" ifadəsini erməni baş nazirə ünvanlamaqla, çox təsirli, yaddaqalan bir "dərs" vermiş olub.

Əslində, istər 44 günlük müharibə, istər müharibədən sonra diplomatik danışıqların gedişi, Azərbaycanın diplomatik müstəvidə də qələbəsi erməni cəmiyyəti üçün bir dərs olmalı idi. Bu dərsi anlamayanlar, bundan nəticə çıxarmayanlar üçün indi həm erməni əsilli tarixçi, professor Georgi Derluqyanın dedikləri də, Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmi nümayəndəsi Mariya Zaxarovanın ifadələrində də bir dərs sayılır. Hadisələrin təhlili də erməni cəmiyyəti üçün bir dərsdir. Bu dərsi almayanlar üçün heç şübhəsiz ki, yeni bir dərs veriləcəyi də gözləniləndir və hər bir halda öz ərazi bütövlüyünü, haqq və hüquqlarını qanuni şəkildə qoruyan Azərbaycan da erməni cəmiyyətində çaşqınlıq yaratmaq istəyənlərə hər an dərs verməkdədir. Bu dərslərdən nəticə çıxarmayanlar isə görünür ki, yeni dərs almalıdırlar. Diqqətə çatdıraraq ki, Azərbaycanın bu dəfə verəcəyi dərs, dəmir yumruğun növbəti dəfə qaldırılması heç şübhəsiz ki, daha yaddaqalan, daha təsirli olacaq.

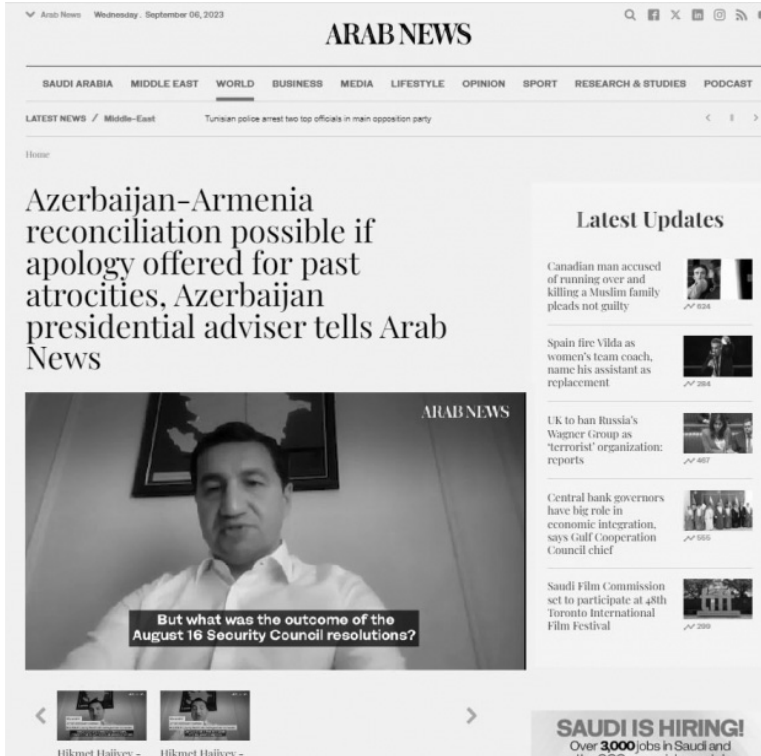
İnam Hacıyev

“Regionda sülhə və təhlükəsizliyə töhfə vermək istəyən hər kəs Ermənistan-Azərbaycan sülh danışıqlarına ciddi dəstək verməlidir.” Bunu Azərbaycan Prezidentinin köməkçisi - Prezident Administrasiyasının Xarici siyasət məsələləri şöbəsinin müdiri Hikmət Hacıyev Səudiyyə Ərəbistanının “Arabnews” qəzetinə müsahibəsində bildirib.

Azərbaycanın Qarabağ bölgəsində yaşayan erməni əhəlinin guya humanitar fəlakətə üz-ləşməsi barədə iddiaların əsas-sız olduğunu vurğulayan Prezidentin köməkçisi deyib: “Bunlar Azərbaycana qarşı əsassız iddialardır. Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin erməni sakinləri üçün hər hansı məhdudiyyət və blokada yoxdur. Azərbaycan bir neçə yolun olmasını təklif edib. Mühüm yollardan biri də Ağdam-Xankəndi yoludur. Bu, daha səmərəlidir və Qarabağ regionu ilə əlaqə saxlamaq üçün daha böyük logistik imkanlara malikdir, çünki Azərbaycan onu tamamilə yenidən qurub. Hazırda Laçın-Xankəndi yolu işlək vəziyyətdədir. Beynəlxalq Qırımı Xaç Komitəsi və Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyəti yükləri bu yolla aparır”.

Ağdam-Xankəndi yolunun açılmasının in-teqrasiyanı təmin edəcəyini və bununla da Azərbaycanın Xankəndi və Qarabağ erməniləri ilə birbaşa əlaqəsinin olacağını, ermənilərin də Azərbaycanın digər bölgələrinə getmək üçün ölkəmizin əsas yol sistemindən istifadə etmək şansı qazanacağını diqqətə çatdıran Hikmət Hacıyev bildirib: “Təəssüf ki, Azərbaycanın həmin ərazilərindəki erməni marionet rejiminin başında duran şəxslər dünyada yalan təbliğat və dezinformasiya aparmaqla humanitar vəziyyətdən öz mənafeləri - Azərbaycanın suverenliyini qəbul etməyən separatçı qurumun varlığını uzatmaq üçün istifadə edirlər. Bu, həmişə onların mövcudiyyət səbə-

Hikmət Hacıyev: “İşğal vaxtı keçmişdə qalıb”

bi olub. Biz onları dialoqa dəvət etdik. Amma onlar dialoqa yox deyirlər. Bu, dağıdıcı münasibətdir. Onlar, həmçinin Azərbaycandan gələn ərzaq məhsullarını qəbul etmirlər. Bu, irqçilikdir. Qida məhsulunu mənşəyinə görə qəbul etməyəcəklərini bildiriblər”.

Prezidentin köməkçisi üçtərəfli Bəyanatın imzalanmasından sonrakı müddətdə Ermənistanın Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinə hərbi sursat, canlı qüvvə və minaların daşınması üçün Laçın yolundan istifadə etdiyini xatırladaraq, Azərbaycan hökumətinin bunun qarşısını almaq üçün “Laçın” dövlət sərhədindən buraxılış məntəqəsini yaratmağa məcbur olduğunu vurğulayıb: “Azərbaycan suveren ərazilərində daha bir boz zonanın olmasına imkan verə bil-

məz. Mənim sualım belədir: niyə qanunsuz Ermənistan rejimi bu ikinci yolun açılmasına müqavimət göstərir? Onlar hələ də beynəlxalq ictimaiyyətin baxışını manipulyasiya edirlər. Yol sivilizasiyadır. Yol mədəniyyətdir. Yola yox deməyin ir-qçilik elementi var. Bu, dağıdıcı siyasətdir. İşğal vaxtı keçmişdə qalıb”.

Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin keçmiş prokuroru Luis Moreno Okamponun qərəzli rəyi ilə bağlı suala cavabda Hikmət Hacıyev bildirib ki, Okampo öz rəyində Ermənistanın Azərbaycana qarşı dövlət səviyyəsində həyata keçirdiyi soyqırımı və törətdiyi hərbi cinayətlər, ölkəmizin 8 şəhərinin tamamilə dağıdılması, Xocalı soyqırımına toxunmur.

Bildirilib ki, irqi ayrı-seçkililiyin bütün formalarının ləğv edilməsi haqqında Konvensiyaya əsasən, Azərbaycan Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsində Ermənistanla qarşı çox ciddi məsələ qaldırdı. Ermənistanla “azərbaycanlı” və ya “türk” sözləri təhqir kimi işlədilir. Bu, erməni cəmiyyətindəki əsas düşüncə haqqında çox şey deyir. Ermənistan işğal etdiyi ərazilərdə Azərbaycanın mədəni, dini və hətta bəşəri irsinin bütün nümunələrini məhv edib. Ona görə də bəzi beynəlxalq media orqanlarının Ermənistanın siyasi təbliğatının tələsinə düşməsi təəssüf doğurur.

Sülh müqaviləsi üzrə proses barədə məlumat verən Prezidentin köməkçisi bildirib: “Azərbaycan həqiqətən sülh müqaviləsi imzalamaq, regionda qarşıdurma və şiddət səhifəsini çevirmək istəyir. Biz sülh içində yaşamaq istəyirik. Amma top Ermənistan meydança-

sındadır. Bu realığı nə qədər tez başa düşsələr, hamı üçün bir o qədər yaxşı olar. Ermənistanın Azərbaycana qarşı çirkin təbliğatı bizi Vaşinqtonun təqdim etdiyi və çox yüksək qiymətləndirdiyimiz platformada sülh müqaviləsi üzrə danışıqlar yolundan çıxardı. Biz çox mühüm irəliləyiş əldə etmişdik. Sənədin demək olar ki, 70 faizi təmizlənmişdi, müəyyən mənada razılaşmışdıq. Sülh müqaviləsinin imzalanması Cənubi Qafqaz regionunun mənzərəsinə tamamilə dəyişəcək. Ermənistanın baş naziri bir tərəfdən Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyır, digər tərəfdən isə Ermənistan silahlı qüvvələrini hələ də bizim ərazimizdə saxlayır. Ermənistan hələ də ərazimizdəki qanunsuz rejimi maliyyələşdirir”.

Prezidentin köməkçisi qeyd edib ki, Avropa İttifaqı Şurasının Prezidenti Şarl Mişel tərəfindən dəstəklənən Brüssel prosesi çox yüksək qiymətləndirilir. Barışığın münasibətindən sonrakı vəziyyətin ən çətin hissələrindən biri olduğunu diqqətə çatdıran Prezidentin köməkçisi qeyd edib: “Azərbaycanda yüz minlərlə ailə yaxınlarını itirib, qaçqın və məcburi köçkün vəziyyətinə düşüb. Təsəvvür edin, insanlar öz evlərinə qayıdıb onların tam xarabalığa çevrildiyini görürlər. Bu, asan deyil və onlar cavab axtarırlar. Cavab yoxdur, çünki Ermənistan tərəfdən heç kimin “Bizi bağışlayın, bütün səhvlərimizə görə üzr istəyirik” deməyə cəsarəti çatmayıb. Ermənistanda Azərbaycana qarşı bədnam əməllər törədən şəxslərə qarşı bir dəne də olsun cinayət işi açılmayıb. İnsanlara ədalətin gətirilməsi də müsbət siqnal verə bilər. Hesab edirəm ki, barışqı mümkündür, amma bu, əlbəttə ki, vaxt aparacaq. Ermənistan tərəfdən çox şey asılıdır. Mən Ermənistandakı bütün məktəb kitablarını və dərsliklərini də diqqətlə öyrənmişəm. Hər şey qonşularına qarşı nifrət, nifrət və nifrətdir və bu, ermənilərin müstəsna üstünlüyüdür. Bu irqçi düşüncə tərzini hələ də erməni ədəbiyyatında, mediasında və digər sahələrdə dominantdır... Ermənistanın baş naziri erməni xalqı və Ermənistan hökuməti adından “Məni bağışlayın?” deməyə hazırımı? Düşünürəm ki, bu, çox şeyi dəyişə bilər. Ermənistan 4000 azərbaycanlının kütləvi məzarlığı ilə bağlı məlumat verməkdən niyə imtina edir? Qaçqın çadırlarında böyüyən bir milyon azərbaycanlının həyatından qoparılan 30 ilin əvəzini kim ödəyəcək?”.

G20 sammitində Rusiya və Çin liderlərinin iştirak etmədiyini halda Qərb öz gündəliyini həyata keçirməyə hazırlaşır. Sentyabrın 9-da Hindistanda başlayacaq G20 sammitində iki böyük dövlət - Rusiya və Çinin liderləri olmayacaq. Vladimir Putin onun yerinə Rusiya xarici işlər naziri Sergey Lavrovu, Si Cinpin isə Çin Xalq Respublikası Dövlət Şurasının baş naziri Li Qianqi Dehliyə göndərəcək. ABŞ prezidenti Co Bayden və ya baş nazir Narendra Modi bu xəbərdən “məyus” olduqlarını dilə gətiriblər. Lakin ümumilikdə Qərb potensial təmasların olmamasından üzülməməyi, əksinə, yaranmış vəziyyətdən istifadə etməyi təklif edir. Məsələn, Afrikadan gələn qonaqlarla daha çox vaxt keçirmək olar. Bu günə qədər Moskva və Pekində afrikalı liderlər kifayət qədər çox vaxt keçiriblər.

Payızın gəlişi ilə ənənəvi olaraq böyük zirvə görüşlərinin də vaxtı gəlir. Həm də söhbət təkə BMT Baş Assambleyasının Yüksək Səviyyəli Həftəsindən getmir (sentyabrın ikinci yarısında Nyu-Yorka onlarla dövlət və hökumət başçıları gələcək). Yaxın günlərdə həmçinin ASEAN və G20 çərçivəsində liderlərin görüşləri olacaq. Hər iki məkana marağın artmasına baxmayaraq, dövlət olunanların heç də hamısı qarşıdakı forumlara ev sahibliyi edən İndoneziya və Hindistana getməyəcək. Və bəzi siyasətçilərin hər hansı tədbiri qaçıрмаq qərarı sammitlərin təşkilatçılarına məyus edir. Məsələn, Cakarta baş tutacaq ASEAN sam-

G20-dən iki əskik

mitinə Co Bayden vitse-prezident Kamala Harrisi göndərəcək. Medianın məlumatına görə, indoneziyalılar hətta G20-ni nəzərə alaraq sammitin cədvəlini tərtib ediblər ki, Amerika lideri səfərləri birləşdirə bilsin və öz iştirakı ilə onları şərəfləndirsin.

Ancaq Cakarta üçün bu, yeganə məyusluq olsa da, Hindistan üçün əsl fəlakətdir. Belə ki, Rusiya prezidenti Vladimir Putin Dehliyə uçuşundan imtina edərək, ondan əvvəl İndoneziyaya da səfər edəcək Sergey Lavrovu nümayəndə heyətinin rəhbəri kimi göndərib. Eyni zamanda, 2023-cü ildə xaricə səfər etməyən və BRİKS sammitini buraxan, həmçinin Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanı ziyarət etməyə getməyən Rusiya liderinin G20 tədbirlərində tam ştatlı iştirakı şübhə altındadır. Narendra Modi rus həmkarını ısrarla dəvət edib və G20 li-

derlərinin bütün dəstinin onun sədrliyi altında toplamaq istəsə də, bəzi bəhanələrlə bu format reallaşmadı.

Hindistan hakimiyyəti hətta açıq şəkildə söz vermişdi ki, iştirak etməz qızğın müzakirələrə səbəb olacaq Ukrayna böhranı mövzusu gündəmdə olmayacaq və bütün diqqət global maliyyə, iqlim, yoxsulluq və ya ona qarşı mübarizə kimi global məsələlərə yönəldiləcək. Buna baxmayaraq, Vladimir Putin evdə qalması üstün tutdu.

Zirvə görüşünə sayılı gün qalmış məlum oldu ki, Si Cinpin də Dehliyə getməyəcəyi deyil, Dövlət Şurasının baş nazirini ora göndərməyə qərar verib. “Li Qiang G20 sammitində iştirak edəcək Çin nümayəndə heyətinə rəhbərlik edəcək. Bu, böyük və mühüm global iqtisadi forumdur. Çin həmişə buna böyük əhəmiyyət verib və müvafiq tədbirlərdə fəal iştirak edib”, - deyə Çin

Xarici İşlər Nazirliyi bildirib və prezident Xinin görüşləri buraxacağını rəsmən təsdiqləməkdən imtina edib. Amma şərhdən məlum oldu ki, əvvəllər mediada yayılan şayiələr doğru çıxıb. Li Qianq dövlətin ikinci şəxsi hesab edilsə də, Si Cinpinin yoxluğu G20-yə ciddi zərbədir, çünki dünyanın iki ən böyük iqtisadiyyatından birinin liderinin iyirmi ən böyük iqtisadiyyatın forumunda iştirak etməmək qərarı ola bilər.

Cənab Sinin qərarından narazı olanlar arasında Co Bayden də var idi. Ağ Ev rəhbəri sonuncu dəfə çinli həmkarı ilə təkə keçən il İndoneziyada keçirilən G20 sammitində görüşmüşdü. O vaxtdan bəri Vaşinqton və Pekin arasında münasibətlər bir neçə gərginlik raundundan keçib, lakin ABŞ prezidenti daima Çin prezidenti ilə yenidən danışmağa hazır olduğunu və istəyini vurğulayıb. Dehliyə G20 isə Amerika administrasiyası tərəfindən bunun üçün əla fürsət kimi qəbul edilirdi. “Mən əsəbləşirəm, amma onunla görüşəcəm”, cənab Bayden etiraf edib.

Lakin ABŞ-ın Avropa İttifaqından olan tərəfdaşları hətta bu vəziyyətdə yeni imkanlar axtarırlar. Bloomberg-in məlumatına görə, Aİ Si və Putinin Dehliyə olmamasından istifadə etmək və Qlobal Cənub ölkələri, o cümlədən Afrika dövlətləri

nin nümayəndələri ilə qarşılıqlı əlaqəni gücləndirmək niyyətindədir. Mənbənin verdiyi məlumata görə, Brüssel Afrika ilə tərəfdaşlığa yenidən baxmağa ciddi yanaşır və belə bir şanslı şəraitdə bunu həmkarlarına sübut etmək niyyətindədir.

Avropa Komissiyasının sədri Ursula fon der Leyen, Avropa Şurasının sədri Şarl Mişel və Almaniya kansleri Olaf Şolz Aİ-dən təmasların lokomotivinə çevrilməlidir. Afrika tərəfdən isə belə danışıqlarda Cənubi Afrika, Misir, Nigeriya və Komor Adaları İttifaqının liderlərinin iştirakı gözlənilir. Sonuncu eyni zamanda Avropa İttifaqının sammitdə xüsusi planları olan Afrika Birliyinə sədrlik edir.

Beləliklə, Hindistan Afrika İttifaqına G20-nin daimi üzvü statusunun verilməsinin tərəfdarıdır və G20-nin genişlənməsinə xüsusi diqqət yetirmək niyyətindədir. Yeri gəlmişkən, Rusiya Federasiyası da belə bir addımı dəstəkləyir. “Rusiya Afrika İttifaqına G20-yə tamhüquqlu üzvlüyün verilməsi təşəbbüsünə ilk müsbət cavab verənlərdən biri olub. Ümid edirik ki, bu qərar hələ sentyabrda Yeni Dehliyə keçiriləcək G20 sammiti zamanı veriləcək”, - Vladimir Putin iyulun sonunda deyib. Şəxsi söhbətlərə gəlincə, avropalı siyasətçilər etiraf edirlər ki, Çin və Rusiya Afrika ölkələri ilə münasibətlərdə “anti-müstəmləkəçilik əhval-ruhiyyəsinə müraciət edərək” müəyyən uğurlar əldə ediblər, lakin indi onları inandırmaq üçün yaxşı məqam ola bilər.

V.VƏLİYEV

“Çeşid bol, alıcı isə azdır”

lakin keyfiyyətlidir. Türkiyə məhsulu olan yubkaların qiyməti 23, 25, 30 manat ata deyir. “Kılınçoğlu” firmasına məxsus məktəbli jaketlərinin qiyməti isə 30 manatdır. Koftaların qiyməti isə ölçüsünə, eyni zamanda keyfiyyətinə görə dəyişir. Şalvarlar isə uşaq üçün olanlar 20 manat, böyükər üçün olanlar 25 manatdır”.

Məsələ ilə bağlı təhsil eksperti Elmin Nuri də öz fikirlərini bizimlə bölüşdü: “Hər il avqustun sonu, sentyabrın əvvəllərində məktəbli ləvazimatları, geyimləri və s. isih-

lakçılara həqiqi qiymətindən daha baha satılır. Təəssüf ki, bu tendensiya hər il davam edir. Reallıq odur ki, öz aralarında “sezon” deyə ifadə etdikləri bu qısa zaman kəsiyində məktəbli ləvazimatlarının qiymətləri süni şəkildə şişirdilir. Təbii ki, marketing tələb-təklif prinsipi üzərində qurulub. Məlum məsələdir ki, həmin predmetlərə tələbat məktəbin başlamasına yaxın müddətdə daha çox artır. Sentyabr ayının əvvəllərində məktəbli ləvazimatlarının qiymətinin bu dərəcədə artması isə biznes etikasına yaddır. Marketingin özünün də etik kodeksləri var. Tələbin çox olduğu məqamda qiyməti süni şəkildə artırmaq etika baxımından yolverilməzdir. Amma satış nöqtələrində, pərakəndə və topdan satış məntəqələrində, kiçik məhəllə dükanlarında belə məktəbli ləvazimatlarının qiymətində süni artım hiss olunur. Əlbəttə ki, 15 sentyabrdan sonra bu qiymətlərdə xeyli enişə şahid oluruq. Amma valideynlər üçün qiymətin aşağı olması həmin tarixədək daha çox vacibdir. Doğrusu, bunu tənzimləmək mümkün deyil. Satıcılar azad bazar prinsipi ilə hərəkət edirlər. Sadəcə bununla əlaqədar müəyyən stimullaşdırıcı addımlar atmaq olar.

Dövlət şagirdə aid olan hər bir məhsul üçün olan vergiyə güzəştlərin edilməsi barədə qərar versə də, inanmıram ki, qiymətlər aşağı düşsün”.

Ləman Sərraf

Yeni tədris ilinə sayılı günlər qalıb. Tədris ilinə hazırlaşan valideynlər övladları üçün tədarük görürlər. Məktəbli ləvazimatlarının qiymətlərində ötən ilə müqayisədə fərq varmı? “Səs” TV olaraq qiymətlərlə maraqlanmaq üçün məktəbli ləvazimatlarının satıldığı satış nöqtələrinə yollandıq. Görək vəziyyət necədir?

Çanta satışını həyata keçirən satıcı: “Ötən ilə nisbətən bu il məktəbli çantalarının qiymətində fərq var. Qiymətlər bahalaşmış. Təxminən ötən ilə nəzərən çanta qiymətləri

2-3-5 manat daha yüksəkdir. Qiymətlər çanta modellərinin çəkisinə görə dəyişir. Hesab edirəm ki, qiymət artımı gömrük xərcləri ilə bağlıdır. Qiymətlərin artması nəticəsində alıcıların da sayında azalma var”.

Məktəb paltarlarının satışını həyata keçirən satıcı: “Mağazamızda hər çeşiddə məhsul var. Həm sex, həm də xarici məhsul-

ların satışını həyata keçiririk. Hər birinin ayrı-ayrı qiymətləri var. 18-20 manata məktəbli koftaları var. Məsələn, Türkiyənin “Mena” firmasından qiyməti 20 manata olan kofta var ki, alıcılar daha çox ona üstünlük verirlər. Bununla yanaşı, sex malları da var. Onların isə qiyməti daha münasibdir. Həmin sex məhsulu olan koftanı 12 manata təklif edirik. Bu il sadəcə köynəklərə üstünlük verilmir. Onları ən aşağı qiymətə - 7 manata satırıq. Şalvarlarda isə ən aşağı qiymət 20 manat, ən yuxarı qiymət isə 35 manatdır. Şalvarlarda da Türkiyə məhsullarının qiyməti daha yüksək olur. Yubkalarda da qiymətlər eyni şəkildədir.

Bu il qiymətlər baha olduğu üçün müştərilər yox dərəcəsindədir. Vətəndaşlar bazarlara üstünlük vermirlər. Çeşid bol, alıcı isə azdır”.

Dəftər-kitab satışını həyata keçirən satıcı: “Təbii ki, ötən ilə baxanda bu ilki qiymətlər bahadır. Çantaların qiyməti 15 manatdan başlayır və materialına görə müxtəlif qiymət-

lərə təklif olunur. Rəngli karandaşların qiyməti isə 1 manat 50 qəpikdən başlayır. Dəftərlərdə ən aşağı qiymət 20 qəpik, ən yuxarı isə 1 manatdır. Su termoslarının qiyməti isə 8-16 manat arasında dəyişir. Alıcılıq qabiliyyəti bu il çox aşağıdır. Bu da başadüşüldür. Çünki vətəndaşların çoxu qiymətlər yüksək hesab edir”.

Məktəbli paltarlarının satışını həyata keçirən satıcı: “Ötən ilə müqayisədə bu il alıcılıq qabiliyyəti aşağıdır. Qiymətlər isə bu il daha ucuzdur. Bizim məhsullarımız ucuz,

Ərdoğanın arqumentlərinə Kiyevdən reaksiya

Ukrayna taxıl müqaviləsi ilə bağlı mövqeyini yumşaltmaq niyyətində deyil

Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğanın Ukraynanın mövqeyini yumşaltmaq zərurəti ilə bağlı bəyanatına cavab olaraq Ukrayna taxıl müqaviləsinin bərpası məsələsində güzəştə getməyəcək. Bunu Ukraynanın xarici işlər naziri Dmitri Kuleba deyib.

O, Rusiyanın bununla bağlı razılaşmaların yerinə yetirilməsi ilə bağlı tələblərini də şantaj adlandırır. Eyni zamanda Ərdoğanın özü də BMT Baş Assambleyası çərçivəsində keçirdiyi sonrakı görüşlərin nəticələrinə əsasən bu məsələdə irəliləyişin olacağına ümid etdiyini bildirib. Ekspertlər qeyd edirlər ki, Qərb ölkələrinin nümayəndələrinin ritorikasına əsasən, onlar Rusiya Federasiyası qarşısında əvvəlki öhdəliklərini yerinə yetirməyə hazır deyillər, lakin Moskvani sözügedən sövdələşməni bərpa etməyə məcbur etmək niyyətindədirlər ki, bu da indiki şəraitdə onun üçün sərfəli deyil.

Ukraynanın xarici işlər naziri Dmitri Kuleba Türkiyə liderinin Ukrayna tərəfinin mövqeyini yumşaltmaq üçün bir gün əvvəl səsləndirdiyi çağırışa münasibət bildirib. Kiyev jurnalistləri Kulebanın cavabından sitat gətirib: "Bizim mövqeyimiz ədalətli - Rusiya problemlər yaradaraq, hamını onları həll etməyə dəvət edəndə biz artıq rus şantajının girovu olmamalıyıq". O, həmçinin vurğulayıb ki, ukraynalı diplomatlar bir gün əvvəl Ərdoğanın Soçidə Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə görüşündən əvvəl Türkiyə tərəfi ilə əlaqə saxlayıb və "hər şeyi aydın şəkildə izah ediblər". Gələcəkdə Kiyev türkiyəli həmkarlarından danışqların bütün təfərratlarını öyrənməyi gözləyir ki, sonradan öz qərarlarını qəbul etsin, deyər XİN rəhbəri qeyd edib.

Eyni zamanda, Ukrayna mətbuatı yazır ki, Rusiya taxıl sazişindən çıxıb Ukraynanın taxıl infrastrukturunu atəşə tutmağa başlasada, Türkiyə prezidenti Kiyevin "yanışmalarını yumşaltmaq" üçün bu sazişi bərpa etməyə çağırır. Onun Vladimir Putinlə danışqlardan sonra keçirilən mətbuat konfransında dedi ki, Ukraynadan taxıl sazişinə alternativ taxıl ixracı sxemləri "tərəflər arasında əməkdaşlığa əsaslanan dayanıqlı, təhlükəsiz və daimi modelə" imkan verməyib. Ərdoğan həmçinin qeyd edib ki, Türkiyə BMT ilə birlikdə taxıl sazişinin yenilənməsi üçün yeni təkliflər paketi hazırlayıb. Və o vurğulayıb ki, "Ukrayna, əlbəttə ki, Rusiya ilə birgə addımlara yanaşmalarını yumşaltmalıdır".

Xatırladaq ki, Qara Dəniz Taxıl Təşəbbüsü ilə bağlı paket sazişlər, tez-tez taxıl sazişi kimi xatırlanır, BMT və Türkiyənin vasi-

etçiliyi ilə ötən ilin iyulunda bağlanıb. Eyni zamanda, Ukrayna taxılının və kənd təsərrüfatı məhsullarının ixracını əhatə edən öhdəliklərin bir hissəsi yerinə yetirilib, digər hissəsi isə Rusiya kənd təsərrüfatı məhsulları

Taxıl Təşəbbüsünü dayandırmaq barədə qərar qəbul etməyə məcbur olub. "Qərb ölkələri Rusiya kənd təsərrüfatı istehsalçıları üçün dünya bazarlarına çıxışını təmin etmək baxımından taxıl sazişinin həyata keçirilməsini əngəlləyib və bloklaşdırmaqda davam edir. Yeni, onlar bizim taxıl və gübrələrin ixracını sanksiyalardan çıxarmaqdan, Rusiyaya kənd təsərrüfatı texnikası və ehtiyat hissələrinin tədarükünü bərpa etməkdən, logistika və gəmi kirayəsi, bank xidmətləri və ərzaq təchizatının sığortası ilə bağlı problemləri həll etməkdən imtina edirlər", - deyər prezident bildirib. Rusiya Federasiyası izah etdi. O əlavə edib ki, Rusiya tərəfi bütün razılaşmalar yerinə yetirərsə, taxıl müqaviləsini canlandırmağa hazır olacaq.

Bu arada Qərb analitikləri Rusiya və Türkiyə liderlərinin Soçidə açıqladığı bəyanatların aysberqin yalnız görünən hissəsi olduğunu irəli sürüblər. Xüsusilə onun hansısa görünməz hissəsinin böyük əhəmiyyət kəsb etməsi faktını "The New York Times" yazıb və orada Rusiya və Türkiyə prezidentlərinin dostluq görüşünün Qərbi düşündürdüyünü də qeyd ediblər.

Ancaq bu halda Qərb müşahidəçiləri tərəfindən hələ də aysberqin görünməz hissəsi var idimi və bu, Soçidə də müzakirə olunan taxıl sazişinə nə dərəcədə aid idi? Bu sualı şərh edən Rusiya Xalqlar Dostluğu Universitetinin (XDU) Strateji Araşdırmalar və Proqnozlar İnstitutunun direktor müavini Yevgeni Semibratov qeyd edib ki, buna birmənalı cavab vermək çətindir.

VƏLİ

Gənc partiya fəalları Heydər Əliyev Mərkəzini ziyarət ediblər

"Heydər Əliyev ili" ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatı tərəfindən hazırlanan və İdarə Heyətinin qərarı ilə təsdiqlənən Tədbirlər Planı çərçivəsində Ulu Öndərin zəngin dövlətçilik irsinin, əbədiyaşar ideyalarının öyrənilməsi və yeni nəsə aşılanması, xalqımız və dövlətimiz qarşısında misilsiz xidmətlərinin geniş ictimaiyyətə çatdırılması məqsədilə ardıcıl tədbirlər həyata keçirilir.

2023-cü il sentyabrın 6-da YAP Astara rayon təşkilatı tərəfindən gənc partiya fəalları iştirakı ilə Astara rayon Heydər Əliyev Mərkəzinə ekskursiya təşkil olunub.

Əvvəlcə Ulu Öndərin abidəsi ziyarət olunaraq, önünə gül dəstələri düzülüb. Mərkəzdə gənclərə müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı, Ümummilli Lider Heydər Əliyevin zəngin həyat yolu və müstəsna fəaliyyəti haqqında geniş məlumat verilib. Gənclər eksponat, fotosəkil və kitablarla tanış olublar. Sonda xatirə fotosu çəkdirilib.

Məktəb ləvazimatlarını necə və haradan almalı?

hər biri üçün ayrı-ayrı mağazalara baş çəkmək sizi, övladınızı və büdcənizi yoracaq. Məktəb alış-verişini asanlıqla bitirməyin ən rahat yolu, hər çeşiddə məhsul satan belə bir satış nöqtəsi tapmaqdır. Bir şərtlə ki orada hər qiymətə məhsul təklif edilsin. Alış-veriş edəcəyiniz yeri seçdikdən sonra sizə lazım olan şey əvvəlcədən tərtib etdiyiniz ehtiyac olan məhsulların siyahısıdır.

Məktəb alış-verişində qiymət üstünlüyünü mütləq nəzərə alın. Bu, xüsusilə, bu il ilk övladını məktəbə yola salan valideynlərə aiddir. Onlar daha həvəsli olurlar və övladına hər şeyin ən yaxşısını almaq istəyirlər. Təcrübəsiz-

Məktəblərin açılmasına az vaxt qalıb, valideynlər məktəb alış-verişi ilə məşğuldur. Doğrudur, bir evdən 2-3 məktəbli məktəbə gedəcəksə, maddi təminat problemi də yaranacaq, lakin bu yazımızda məktəb alış-verişini necə keyfiyyətli və sərfəli yolla etmək olar, onu yazacağıq. Həm uşağınızın sağlamlığını qoruyacaq, həm də büdcənizi çox aşmayacaq bəzi xırdalıqlar var.

Övladınızın il boyu istifadə edəcəyi müxtəlif ləvazimatların onun təhlükəsizliyini təmin edəcəyinə əminsinizmi? Məsələn, su içdiyi şüşə ekoloji təmiz

liklərdən istifadə edərək bəzən satıcılar onlara gereksiz məktəb ləvazimatı da sata bilirlər. Məsələn, 1-ci sinfə gedən uşaq üçün pərgar almağınıza ehtiyac yoxdur, amma bunu sizə lazım olan ləvazimat kimi satacaqlar. Məktəb alış-verişi bir qələm, bir dəftərdən də ibarət deyil, əgər əvvəlki illərdə evinizdə məktəbli olmayıbsa, deməli, sizin daha çox şeyə ehtiyacınız var. Məhz buna görə də qiyməti büdcənizə münasib olan satış mərkəzləri tapın. Marka mağazalarının, şəhərin mərkəzində olan dükanların bu ərazilərdə daha yüksək qiymətlə təklif edəcəyi

məhsuldur? Bəs plastilin, yeni oyun xəmirinin tərkibi necə? Karandaş səh-vən ağzına aparsa zəhərlənərməz ki? Çantası onurğa sütununa zərər verə bilirmi? Uşağınızın sağlamlığı üçün bu xırdalıqlar önəmlidir.

Bu günlərdə hər yerdə məktəbli ləvazimatları görürük, ətrafımızda hər şey əlçatandır. Uşaqlar gördüyü hər şeyi almaq istəyirlər. Rəngarəng karandaşlar, əyləncəli qələmyononlar, şəkili pozanlar, müxtəlif üzlüklü dəftərlər, maraqlı quruluşlu kitab tutacaqları onları cəlb edir. Lakin bu ləvazimatları əldə etmək üçün maddi təminatımız həmişə yetərli olmur. Bəs az pulla sərfəli məktəb alış-verişini necə edək?

İndi bəzi məktəb ləvazimatlarının tullantılardan hazırlanması barədə çoxşəxslilik məlumatlar da yayılır. Təklif edilən məhsulların bəzində zərərli maddələrin olduğunu ilk baxışdan anlamaq mümkün deyil. Əgər sizin prioritetiniz bütün il boyu bu materiallarla təmasda olmaq məcburiyyətində qalacaq uşağınızın sağlamlığıdırsa, əmin olmalısınız ki, aldığınız hər hansı materialda kadmium, ftalat və qurğuşun kimi insan sağlamlığına birbaşa təsir edən kimləvi maddələr olmasın. Doğrudur, ucuz məhsul aldıqda bu keyfiyyətlərə malik olması bir qədər şübhə doğurur, lakin

yenə də diqqətli olmaqda fayda var. Hər ucuz məhsul onun tərkibində zərərli maddələrin olması demək deyil. Bəzən süni sürətdə şişirdilmiş qiymətlərə təklif olunan məhsullar da var. Məsələn 20 qəpiklik qələmlə özünə şəkil yapıdırılmış, oyuncaq asılmış 5 manata təklif edilən qələm arasında heç bir keyfiyyət fərqi olmur. Hər ikisi normal müəkkəblə doldurulub.

Bir dərs ili ərzində uşağınızın dəftərdən karandaşlara, lüğətdən testlərə, ayaqqabıdan bel çantasına qədər hər cür şeyə ehtiyacı olacaq və bunların

məktəbli ləvazimatlarını bazar və kənar ticarət mərkəzlərindən daha sərfəli qiymətə əldə edə bilərsiniz.

Büdcənizi çox yükləməmək üçün bir dəfəyə çox ləvazimat almayın. Hələlik ilkin istifadə ediləcək qədər dəftər, qələm və digər ləvazimatları alın. Ehtiyac yaranıqca əlavələri sonra alacaqsınız. Beləcə xərci zamana görə böl-müş olacaqsınız və bir dəfəyə büdcəniz gücə düşməyəcək.

Lalə Mehralı

Sevinc Osmanqızı yenə də erməni dostlarının yanındadır

İLHAM

Yolu azan, dövlətinə və xalqına qarşı qarayaxma kampaniyası aparan insan, insan deyil. Onlar heyvani hissə meyilli məxluq adlandırıl-sa, daha yaxşı olar. Çünki necə ola bilər ki, doğulub, boya-başa çatdığı, suyunu içib çörəyini yediyin Vətəninə düş-mən kəsilsən. Belə hallar inandırıcı görünməyə bilər. Təəssüf ki, aramızda belələri var. Elə uzağa getməyib ABŞ Dövlət Departamentinin maraqlı şəxslə-rinin layihəsi ilə hazırlanan və yayımla-nan Sevinc Osmanqızının TV-sinə nəzər yetirsək, hər şey aydın olar.

Bəlli olar ki, bəli, "azərbaycanlıyam, Azər-baycanda doğulmuşam", - deyən şəxs öz dövlə-tinə və xalqına bir növ tək atır. Bakını bəyə-nir, İrəvana həsəd aparır, erməniləri tərifləyir, Paşinyandan müsbət enerji aldığı iddia edir. O günləri isə S.Osmanqızı TV-sində ermənilərə yönəldilmiş tərifinin dozasını bir qədər də artıq edib: "Ermənistanda və Qarabağda seçkilər olacaq. Bu, ermənilər üçün vacib siyasi xarak-ter daşıyan hadisədir. Ermənistanda seçkilər keçirilir, həqiqi mənada seçkilər aparılır. Bu, böyük bir siyasi hadisədir. Ermənistanda gər-gin mübarizə gedir.

Camaat diskussiya aparır ki, kimə səs ver-sin". Birincisi, heç bir halda Azərbaycanın ayrıl-maz hissəsi olan Qarabağda seçkilər keçirilə bilməz. İkincisi, əgər S.Osmanqızına təlimat və maddi yardım göstərənlər düşünürsə ki, Xan-kəndidə seçki oyunu qura bilərlər, səhv edirlər. Üçüncüsü, əgər buna cəhd edilsə, Müzəffər Azərbaycan Ordusu Paşinyanı və Xankəndidəki separatçıları peşman edər. Dördüncüsü isə, Er-mənistanda diktaturanın hökm sürdüyü ölkədir, burada heç bir halda normal, sakit, demokratik seçki keçirilə bilməz. Bunu əvvəlki seçkilərdə baş verən qanlı toqquşmalar, kütləvi seçki sax-takarlıqları da təsdiq edir. 27 oktyabr 1999-cu il-də Ermənistan parlamentinin binasına daxil olan qəzəbli insanlar ölkənin siyasi rəhbərliyindəki təmsil olunan əksər şəxsləri məhv etmişdi-lər. Yeni, baş nazir Vazgen Sarkisyan və parla-ment spikeri Karen Dəmirçyan daxil olmaqla 8 nəfər öldürülmüşdür.

Sevinc Osmanqızına sual edilir, demokratik və həsəd apardığın dövlət belə olur? 2008-ci ilin prezident seçkilərindən sonra Ermənistanda vətəndaş müharibəsi qaçılmaz idi. İnsanlar seç-kilərin saxtalaşdırılmasına etiraz edir, Serj Sar-kisyanın istefasını tələb edirdilər. Parlament seçkiləri də saxtakarlıqla keçirildi. Serj Sarkis-yan iqtidarı parlamentdə çoxluğu əldə etmək üçün ölümləri və ölkəni tərk edib getmiş yüz min-lərlə keçmiş Ermənistan vətəndaşını "seçici" ki-mi seçki siyahısına daxil etməkdən çəkinmə-mişdir. Sevinc Osmanqızı bunları bilməmiş dey-il. Bilirsə Ermənistandakı seçki sistemine və dövlətin idarə edilməsinə həsəd aparırsa, təc-cüblənməmək mümkün deyil. Nəhayət, 2018-ci il parlament seçkilərində Ermənistan faktiki da-ğılmağa yaxın idi. Fransa, Rusiya kimi böyük güclərin dəstəyi ilə Ermənistan parçalanmaq-dan xilas edildi. Sadəcə, S.Sarkisyan Baş nazir olmaq iddiasını reallaşıra bilmədi, onu Qərbin kuklası hesab olunan Nikol Paşinyan əvəz etdi. Hazırda kuklanın rəhbərlik etdiyi Ermənistanın hansı acınacaqlı vəziyyətdə olduğunu, S.Os-manqızı bilməsə də, erməni lobbisi bilməmiş deyil.

Moskva Qarabağın düşdüyü kəskin humanitar böhranı həll etməyə çalışır. Şəttle diplomatiyası ilə Rusiya xarici işlər nazirinin Ermənistan və Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşdırılması üzrə xüsusi nümayəndəsi İqor Xovayev məşğul olur. İrəvan səfərindən sonra diplomat bu həftə Bakıya işgüzar səfərlə başlayıb. Missiyanın uğuru təmin olunmur, Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlər hər gün və hər danışılan söz anı pisləşir.

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin xüsusi nümayəndəsi İqor Xovayevin Azərbaycana səfəri sentyabrın 4-də başlayıb. Rusiya nümayəndə heyəti yerli hakimiyyət orqanları ilə Qarabağ ətrafındakı vəziyyəti və ermənilərin məskunlaşdığı bölgəni Ermənistanla birləşdirən yeganə nəqliyyat arteriyası olan Laçın yolunun qanunsuz yüklərə bağlanması səbəbindən başlayan "humanitar böhran"ın həllinin mümkün variantlarını müzakirə etmək niyyətindədir.

Ötən həftə Xovayev eyni məqsədlə İrəvana səfər edib. Orada o, Təhlükəsizlik Şurasının katibi Armen Qriqoryanla, eləcə də o

Xovayevin missiyası və "humanitar böhran"

Moskva mekik diplomatiyasının köməyi ilə barışmazları barışdırmaq, yoxsa nə istəyir?

vaxt xarici işlər naziri vəzifəsini icra edən Paruyr Hovhannisyanla danışıqlar aparıb. Bundan əlavə, rusiyalı diplomat separatçı qurumun "xarici siyasət idarəsinin rəhbəri" Sergey Qazaryanla görüşüb. Danışıqlardan sonra Ermənistan Təhlükəsizlik Şurası bildiri ki, tərəflər Qarabağdakı humanitar böhrandan çıxış yolunun "təcili ehtiyacını" müzakirə ediblər.

Düzür, bu çıxış yolu hələ görünmür, münaqişə tərəflərinin hər birinin - bir tərəfdən İrəvan və Qarabağdakı separatçıları, digər tərəfdən isə Bakının öz mövqelərini qətiyyətlə müdafiə etmək istəyi aydın görünür. Bir aya yaxındır ki, Ermənistandan Laçın yolunda Qarabağdakı ermənilərə 400 ton "humanitar yardım" daşıyan yük maşınları dayanıb, bu dəhlizə Fransa tərəfindən və ya yaxınlarda eyni məqsədlə yük maşınları göndərilib. Azərbaycan tərəfdən, Ağdamdan Xankəndiyə gedən yolda bir həftədir ki, Azərbaycan Qızıl Aypara Cəmiyyətinin göndərdiyi yardım karvanı dayanır. Birinci halda, Laçın buraxılış məntəqəsində (aprelde yaradılıb) yerləşdirilmiş Azərbaycan sərhəddçiləri malları Qarabağa buraxmır. İkinci halda isə erməni fəallar konvoyun keçməsinə imkan vermir.

Qarabağda ərzağa, yanacağa, dərmanlara və digər zəruri mallara təcili ehtiyac yarandığı bir vaxtda "humanitar yardım" ətrafında erməni tərəfinin manipulyasiyası prinsiplərin, məqsədlərin və problemin həllinə yanaşmanın fərqliliyini mükəmməl şəkildə göstərir. Ermənistan və Qarabağdakı separatçılar təkid edir ki, təchizat yalnız Laçın yolu ilə həyata keçirilməlidir. Bakı isə cavab verir, humanitar böhran süni yaradılıb və sizə lazım olan hər şeyi Ağdam vasitəsilə səbəst şəkildə idxal etmək olar.

Rusiyanın dövlət qurumlarındakı mənbələr də təsdiq edir ki, Ermənistan və Qarabağ erməniləri üçün yüklərin Laçın yolu vasitəsilə təmin edilməsi bir prinsip məsələsidir. Bu da bird aha təsdiq edir ki, ermənilərin "humanitar fəlakət" adlandırdıqları bir oyundan başqa bir şey deyil. Qarabağa Azərbaycandan kənar yüklərin daşınması və tədarükü

daxili marşrutla, Ağdam vasitəsilə həyata keçirilməlidir. Bu, integrasiyanı asanlaşdıracaq, əks təqdirdə Xankəndidəki ermənilər özünü saxlamaq imkanından məhrum ediləcək. Bütün proseslər yalnız Azərbaycanın razılığı və icazəsindən asılı olacaq.

Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin Moskva Dövlət Beynəlxalq Münasibətlər İnstitutunun Beynəlxalq Tədqiqatlar İnstitutu nəzdində Avro-Atlantik Təhlükəsizlik Mərkəzinin aparıcı elmi işçisi Sergey Markedonov bu fikirdədir ki, əgər nəqliyyat, humanitar əlaqə varsa, Ağdam marşrutu ilə bu integrasiyadır. Azərbaycan isə barışmazdır, çünki heç kim buna cəhd etmir və buna mane olmaq istəmir.

Qafqaz Siyasi Təhlil Mərkəzinin (Bakı) direktoru Əhməd Əlili vurğulayır ki, Azərbaycan tərəfinin məntiqi başa düşüldür. Bu, Qarabağ məsələsinin həll olunmasından irəli gəlir: "İndi hamı Qarabağda baş verənlərdən narahatdır. Amma Azərbaycanın niyə belə davranması hər kəsə aydındır, başqa cür deyil. Hamı blokadadan danışır. Bəs blokada nədir? Sərhədlərinizə nəzarət blokadadır, yoxsa yox?". O, həmçinin qeyd edir ki, Qarabağda yaşayan ermənilər üçün malların Azərbaycan tərəfdən gətirilməsi Bakı üçün vacibdir, çünki "bu, həm də Qarabağa integrasiya prosesinin tərkib hissəsidir".

2020-ci ildə qalib gələn müharibədən sonra bölgəyə tam nəzarət olunmaması Bakını açıq şəkildə qıcıqlandırır. Bundan başqa, Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan bir tərəfdən Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyaraq bəyanatlar verir. Onun fikirlərindən belə nəticə çıxır ki, ümumiyyətlə, İrəvan Qarabağ məsələsinə həll olunmuş hesab etmir. Ən son nümunələr arasında Paşinyanın Qarabağın Müstəqilliyinin Bəyannaməsi Günlü münasibətilə təbrik məktubunu göstərmək olar. O hesab edir ki, Qarabağın bir ərazi vahidi kimi mövcud olmaması və Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı bütün bəyanatlar ermənilərin təhlükəsizliyi və hüquqlarının müdafiəsi məsələləri həll olunmayana qədər əsassızdır. Ermənistan naziri bildirib ki,

"münaqişənin hərtərəfli və uzunmüddətli həlli müstəsna olaraq sülh prosesi, o cümlədən beynəlxalq mexanizm çərçivəsində Bakı-Stepanakert (Xankəndi-red.) dialoqu vasitəsilə həyata keçirilməlidir".

İrəvan Qafqaz İnstitutunun direktoru Aleksandr İskəndəryan bu yanaşmanı İrəvanın "Qarabağ məsələsinə beynəlxalq "çətin" altında Xankəndi və Bakı arasında ayrıca danışıqlar formatına ayırmaq" istəyi ilə izah edir.

Sergey Markedonov qeyd edir ki, hər bir siyasətçi kimi, Nikol Paşinyan da təslim olmaq kimi görünməmək üçün öz güzəştlerini çərçivəyə salmağa çalışır. "Bəli, biz Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyırsınız, lakin Qarabağ ermənilərinə zamanətlə və beynəlxalq iştirakla. Yeni müəyyən status məsələsinə qayıdırsınız. Azərbaycan isə bunun əleyhinədir - bu, Bakı üçün qəbul edilməzdir", - ekspert vəziyyəti şərh edib.

Rusiyadakı mənbə hesab edir ki, Azərbaycan qəti şəkildə Qarabağ məsələsinin beynəlmilləşdirilməsini istəmir, çünki bu, nizamlanma üzrə danışıqlara qayıdırsınız. Bakı hər şeyin müharibədən əvvəlki ləng danışıqlara qayıdacağını bilir. Paşinyana isə bu lazımdır, "məsələnin həllini beynəlxalq təşkilatlara ötürmək və özünü bütün məsuliyyətdən azad etmək".

Nikol Paşinyan son zamanlar "uçot dərəcəsinə" artırmağa hazır olduğunu nümayiş etdirir. Bu yaxınlarda İtaliyanın "La Repubblica" qəzetinə verdiyi müsahibədə o, Ermənistanın təhlükəsizliyini təmin etməyən Rusiyadan narazılığını kifayət qədər açıq şəkildə ifadə edib. "Ermənistanın təhlükəsizlik arxitekturası 99,999% Rusiya ilə, o cümlədən silah və sursat əldə etmək məntiqi ilə bağlı idi. Ancaq bu gün Rusiyanın özünün silaha, sursata ehtiyacı olduğu halda, bu vəziyyətdə aydındır ki, Rusiya istəsə belə, Ermənistanın təhlükəsizlik ehtiyaclarını təmin edə bilməyəcək. Bu nümunə bizə göstərməlidir ki, təhlükəsizlik sahəsində yalnız bir yerdən asılı olmaq və ya bağlanmaq özlüyündə strateji səhvdir", - deyir Paşinyan bildirib.

NATO-nun Genişlənmə üzrə Avropa Komitəsinin rəhbəri Günter Fehlinger İrəvanı alyansa qoşulmağa dəvət edib. Cənab Fehlinger sentyabrın 4-də X. səhifəsində yazıb:

"Mən Ermənistanı NATO-ya üzv olmağa çağırıram". Ermənistanın NATO-ya üzv olması ilə bağlı hər hansı söhbətin realılıqla heç bir əlaqəsi yoxdur. Ən azından indilik. Lakin onlar Cənubi Qafqazda Rusiya ilə Qərb arasında qarşıdurmanın başqa qatını göstərirlər. Danışıq formatlarında artıq rəqabət var. Avropa İttifaqı, ABŞ və Rusiya hər biri Ermənistan və Azərbaycanı özünəməxsus şəkildə barışdırmağa çalışır. Moskvanın üstünlüyü regionda sülhməramlılar şəklində hərbi mövcudluğun olmasıdır.

Amma bu üstünlük çox vaxt tənqid üçün də səbəb olur. İrəvan Moskvanı Laçın yolunda nəzarət-buraxılış məntəqəsi yaratmaqla 9 noyabr 2020-ci il tarixli üçtərəfli bəyanatı pozmaqla ittiham edir. Bəyanatın 6-cı bəndinə əsasən, dəhlizə Rusiya sülhməramlıları nəzarət etməlidir və Azərbaycan "Laçın dəhlizi ilə hər iki istiqamətdə vətəndaşların, nəqliyyat vasitələrinin və yüklərin hərəkətinin təhlükəsizliyinə təminat verir". Şəxsi söhbətlərdə Rusiya rəsmiləri 6-cı bəndin yerinə yetirilmədiyini etiraf edirlər. Bakı da öz növbəsində həmin sənədin 4-cü bəndinə işarə edir. Və orada deyilir ki, Rusiya Federasiyasının sülhməramlı kontingenti "erməni silahlı qüvvələrinin Qarabağdan çıxarılmasına paralel olaraq" yerləşdirilir. Bölgədə silahlı birləşmələr və hərbi texnika qaldığından şərt də yerinə yetirilməyib.

Regionda nəqliyyat əlaqələri bərpa olunmayıb, maddi-texniki cəhətdən Naxçıvanı Azərbaycanın qərb rayonları ilə də əlaqələndirmək mümkün olmayıb. Bu, digər oyunçuları prosesə cəlb etmək üçün imkanlar açır. Qərblilər təşəbbüsü ələ keçirmək üçün paralel formatlar qurmağa başlayıblar. Əgər Qərb hər şeyin həllinə kömək edərsə, Rusiya orda nəyə lazımdır? Və orada erməni tərəfi Rusiyanın hərbi mövcudluğunun məqsəduyğunluğu məsələsinə qaldracaq. Qərb formatları və ruslar bir-birini təkrarlayır, bu da kimin qalib gəlməsi deməkdir.

Sergey Markedonov qeyd edir ki, 2022-ci ilə qədər Qərb Qarabağı Rusiya ilə əməkdaşlıq üçün bir növ xüsusi nöqtə kimi nəzərdən keçirməyə hazır idi. "2022-ci ildən sonra artıq digər hazırlıqlar gedir. Məqsəd Rusiyanı Qafqazdan sıxışdırıb çıxarmaqdır. Moskvanın mövcudluğunun faydasız olacağı bir vəziyyət yaratmaq üçün tərəflər arasında gərginliyin başlamasında günahın Rusiya tərəfində olması mühtiti formalaşdırılır", deyir ekspert əmindir.

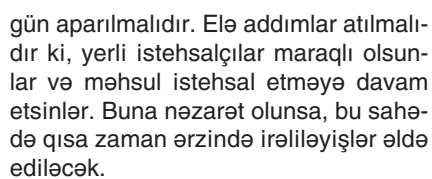
Cənab Markedonovun sözlərinə görə, oyun siyasi məkanın homojenləşdirilməsinə yönəlib: "Gürcüstan onsuz da qərbə yönüldür, Azərbaycan fərqli mənada, iqtisadi əlaqələr anlamında qərbə yönümlüdür. Əgər biz Qərbə yönülür Ermənistan etsək, kosmosun homogenləşməsi baş verəcək. Rusiya hər iki tərəfin kompromis həllinə görə minnətdar olacağı moderator kimi qalmaq istəyir. Bu, hər ikisinə təsirini saxlamağa imkan verəcək. Ancaq kompromis sülhə gəldikdə vəziyyət asan deyil".

Rusiya dövlət strukturlarındakı mənbə deyir ki, bütün çətinliklərə baxmayaraq, Rusiyanın Cənubi Qafqazdakı mövqeyini o qədər də dramatikləşdirməyə dəyməz: "Hələlik mövqelər güclüdür. Azərbaycanın dialoq aparacağı yeganə ölkə Rusiyadır. Başqasının varlığı baxımından isə Bakı icazə vermək fikrində deyil". Bununla yanaşı, mənbə qeyd edir ki, Qarabağda problemlər həll olunmadan digər məsələlər (Azərbaycan-Ermənistan sülh müqaviləsi də daxil olmaqla) dayandırılmış vəziyyətdə qalır.

İqor Xovayevin missiyası "humanitar böhran"ı həll etmək cəhdidir ki, bölgə "ərzaq, dərman və başqa hər şeyi" almağa başlasın. İndi əsas məsələ "böhran"ı aradan qaldırmaqdır. Rusiya erməni tərəfini Lavrovun sxemini qəbul etməyə inandırmağa çalışır ki, əvvəlcə Ağdam marşrutu açılsın və sonrakı gün isə Laçın yolu işə başlayır.

V.VƏLİYEV

MƏTANƏT

Bunun üçün xüsusi proqram hazırlanmalıdır. Əvvəlcədən hansı məhsul-

Daha bir problem isə bazarları tutmuş alverçilərdir. Onlar istehsalçını bazara buraxmırlar.

Aqrar sektor Azərbaycanda ən gəlirli sahə ola bilər, hətta neftdən də çox gəlir vermək potensialı var. Sadəcə düzgün yanaşma olmalıdır. Bunu edə bilsək, tezliklə ölkədə sosial-iqtisadi inkişaf daha böyük vüsət ala bilər, işsizlik tam aradan qaldırılar, ÜDM, dövlət büdcəsinin gəlirləri, qeyri-neft ixracımız artar, idxal azalar, işsizlik səviyyəsi aşağı düşər, əhalinin sosial vəziyyəti xeyli yaxşılaşar.

Aqrar sektor təkcə əkin əkilməsi, heyvandarlıq demək deyil, bu böyük yeyinti və yüngül sənaye sistemi deməkdir. Yəni, zavodlar, fabriklər, digər istehsal müəssisələri. Bunları yaratmaqda, xərəcə ucuz qiymətə satdığımız xammalı özümüz emal edib hazır məhsul alaraq və daha çox qazanc əldə edirik. Xammal ixracatçısından, hazır məhsul ixracatçısına çevrilməliyi. Bunun yaratmaq üçün maliyyə imkanları da var. Hesab edirəm ki, məhz aqrar sənayenin yaradılması üçün strateji ehtiyatlarımızdan bir neçə milyard ölkəyə gətirib bizə sahəyə investisiya qoymaq olar.

Ümumiyyətlə, son 30 ildə ölkə əhalisinin demoqrafik miqrasiyası birstiqamətli dir- regionlardan Bakiya axın davam edir. Hazırda respublika əhalisinin yarısı Abşeron yarımadasında məskunlaşıb. Nəticədə paytaxta hədsiz sıxlıqdan acınacaqlı vəziyyət yaranır. Dədiyimiz tədbirlər həyata keçirilsə, regionlarda həyat canlanır, paytaxta cəmləşmiş əhalinin böyük hissəsi geri qayıdır. Tarazlı inkişaf gedər və devirsifikasiya olunmuş iqtisadiyyat formalaşar.

Elçin Bayramlı

ondan məhsulu yerində, məsələn 25 qəpikdən alıb 1 manata- 4 qat bahasına satırlar. Bu halda həm istehsalçılar, həm də alıcılar ududur. Udan yalnız al-verçilərdir. Belə ki, istehsalçı bazara buraxılırsa öz məhsulunu 25 qəpiyə yox, 50 qəpiyə satadı. Burada o 2 dəfə çox qazanmış olur, alıcılar isə məhsulu 2 dəfə ucuz almış olurlar.

Bunu təmin etmək, ölkədə bolluq və ucuzluq yaratmaq olar. Dəfələrlə təklif etmişik ki, nazirlik bütün şəhərlərdə böyük daimi yarmarkalar təşkil etməlidir. Ora öz məhsulunu gətirənlər pulsuz ya da simvolik qiymətlə buraxılmalıdır, alverçilər kenarlaşdırılmalıdır. Bu halda istehsalçılar öz məhsullarını rahat sata biləcək, yaxşı gəlir əldə edəcək, gələn il daha çox məhsul əkməkdə maraqlı olacaq. Dolayı yolla ölkədə bolluq və ucuzluq yaranacaq, artıq məhsulu xaricə ixrac etmək və ölkəyə valyuta qazandırmaq mümkün olacaq...

Daha bir problem də, yerli istehsalı yüksək olan məhsulların ölkəyə idxalıdır. Tutaq ki, ölkədə keyfiyyətli, təbii kartof əkinə yüksək həcmdə olduğu halda, kimlərsə xaricdən ucuz GMO kartof gətirməyə cəhd edir. Bu məsələlərə ciddi nəzarət olmalı, qadağan edilməlidir. Yerli istehsalı öldürmək olmaz. Biz xaricdən ölkədə istehsalı olmayan və ya çox az olan ərzaq məhsullarını almalıyıq. Digərlərində yerli istehsalçılara üstünlük verməli, imkan yaratmalıyıq.

Protektionist gömrük siyasəti düz-

Bütün bunlar aydın şəkildə göstərir ki, aqrar təsərrüfatı dövlət planlaşdırmaqlıdır. Sovet dövründə belə idi, ona görə də, respublikada hansı məhsuldan nə qədər tələbat varsa ən azı o qədər əkilirdi. O vaxt aqrar sektora elmi yanaşılırdı. Məsələn, iqlim, torpaq fondu, suvarma resursları və sair faktorlar nəzərə alınmaqla hansı regionlarda nə əkmək daha yaxşı effekt verirdisə orada həmin məhsullar əkilirdi. İndi isə, kim harada nə gəldi əkir. Bu da bir çox hallarda zərərli basma çatır.

Dünyanın bütün nümunəvi aqrar sektora malik öölkələrində dövlət müxtəlif üsullarla kənd təsərrüfatını idarə edir, stimullaşdırır və istehsal proporsiyasını tənzimləyir. Belə ölkələrə ən yaxşı nümunə olaraq, Hollandiya, İsraıl, Belarus, Almaniya, Rusiya, Çin və s ölkələri göstərmək olar. Azərbaycan-da isə, dövlət aqrar sektora külli miqdarda subsidiyalar ayrısı da, istehsal proporsiyasını tənzimləyə bilmirlər. Nəticədə bazarlarda bir il bir məhsula baha olur, növbəti il ucuz. Çünki baha olan il əksəriyyət undan əkir. Eləcə də başqa bir məhsul ucuz olur və həmin il

Mövzu ayırdı. Bildiyimiz kimi, dənizkənarı bulvarda gəmi var idi. Həmin gəmidə şəhər sakinləri, qonaqlar, turistlər üçün dəniz turu təşkil olunurdu. İnsanlar onlara məxsus olan bu dənizdə həmin gəzintilərlə 1 saat vaxt keçirir, dənizin gözəl havasını udur, füsunkar mənzərələr gözlerini oxşayırdı.

Düzdür, burada da qiymət heç də ucuz deyil. Yəni, yazıb bulvara da vurublar, gizli heç nə yoxdur. Hazırda bir nəfər üçün 1 saat dəniz gəzintisi 5 manatdır. Hansı ki, Xəzər bizim olduğu üçün bu qiymət çox bahadır. Götürəndə bir ayda 4 dəfə gəmi turu etsək, 20 manat xərcləməli olacağıq. Ailə üzvlərindən bir-ikisi də bizə qoşulsa və yaxud da qonağımız olsa, bu qiymət gəlib ay ərzində 60-70 manata çatacaq. Axı Xəzər bizimdir, belə şey olar?..

Ancaq ta o turlar da yoxdur, bundan danışıq. Gəmi bulvarda dayanıb dayandığı yerdə, özü də xeyli vaxtdır. Mühafizə məntəqəsindən soruşuram ki, nə üçün gəmi gəzintisi yoxdur, cavab verir ki, Xəzərdə suyun səviyyəsi enib, gəmi hərəkət edə bilməz belə olan halda. Qalırım baxa-baxa. Bəs yayın gözəl günləri keçir axı. Dəniz gəzintisi edə bilmədik bu yay. Payız budur ey, qapının ağzındadır. Bir azca soyuq düşdü, gəl, Xəzərin sazağında gəmi turuna çıx, görüm, necə çıxırsan...

Gəlirəm Dənizkenarı Bulvarı İdarəsinin elektron poçtuna yazıram, səbəbləri soruşmaq istəyirəm. Aradan 10 günə kimi vaxt keçir, amma məktubuma cavab gəlmir.

Bilirsiniz, nə soruşmaq istəyirəm? Deməli, yaqın məlumatınız var ki, Xəzərin sularında yaxta gəzintiləri təşkil olunur. Nəinki gəzinti, burada bir neçə saat ərzində ad günü, digər tədbirlər keçirmək olur. Instagramda insanlara bunlar yüksək səviyyədə təşkil olunur. Mən də elə Instagramda-cə onlara yazıram, qiymətləri öyrənirəm. "Qəşəng" qiymətlər deyirlər. Düşünürəm ki, yox, bu, bizlik deyil: nə bilim, bir nəfərə 300 manat, bir neçə nəfərə bir neçə saatlıq 600 manatdan başlayır. Dərin bir köks ötürürəm... Ancaq bunlar yazmırlar axı hələlik dənizdə suyun səviyyəsi enib, işləmir.

Qalırım belə mat-məəttəl. Lap "Arşın mal alan" yadıma düşür. Biri deyir, oxu, biri deyir, oxuma. Bunların da biri deyir, işləmirik, biri deyir, buyurun, işləyirik.

Bax, bunu Dənizkənarı Bulvar İdarəsindən soruşmaq istəyirdim ki, yaxşı, gəmi gəzintisi təxirə salınıb, bəs bu yaxtalar hansı sularda süzür? Onu da ki, cavab ala bilmədim. Ya mən adresi səhv götürmüşəm, ya da onlar e-mail adresini dəyişdirib, yeniləməyiblər. Nə isə ki, məktub ya yetişmədi, ya da lazım bilib cavab vermədilər.

Gördüm onlardan cavab gəlmir, dedim bəlkə
əziz oxuculardan bilən olar ki, Xəzərdə nə üçün
üzən və üzə bilməyən gəmilər mövcuddur...

Ümmilləi Lider Heydər Əliyev XX əsrdə Azərbaycan xalqının yetişdirdiyi çox görkəmli sima, dövlət idarəçiliyi sahəsində son dərəcə böyük və təcrübəli siyasət adamı, dövlət xadimi idi-onun şəxsiyyətini dəyərləndirmək cəhdində olmaq hardasa tarixə, zamana, gələcəyə qiymət vermək iddiası qədər çətinidir. Dövlət və cəmiyyət həyatının bütün sahələrində əldə olunan nailiyyətlərdə onun rolu və qayğısı misilsizdir - etiraf edək ki, onun rəhbərliyi və qayğısı sayəsində Azərbaycan öz tarixinin qızıl dövrünü yaşamışdır. Ulu Öndər zəngin dövlətçilik təcrübəsi bu gün bütün dünyada etiraf olunur və hörmətlə qarşılanır, yüksək qiymətləndirilir-o türk dünyasının tarixində həmişəlik qalacaq və həmişə anılacaq bir şəxsiyyətdir.

Tarixin bütün dövrlərində inkişafı yaradan fundamental əsas rolunda dahi şəxsiyyətlər, liderlər çıxış etmiş və bu gün də çıxış etməkdədirlər-bunlardan kənarda əhəmiyyətli inkişaf nümunəsinə tarixi təcrübədə hələ ki, rast gəlmək mümkün deyildir. Əgər böyük şəxsiyyətlər yaşamasaydı, bəşəriyyətin tarixi təsəvvürə gəlməz dərəcədə kasıb və maraqsız olardı. Tarix özünün yaratdığı dahi insanların ideyalarının və əməllərinin üzərində qərar tutur-xalqların və ölkələrin inkişafının əsasında şəxsiyyətlərin və ideyaların dayanması inancılı ictimai düşüncəyə dərinlikdən hakim kəsilmiş həqiqətlərdən sayılır. Azərbaycan xalqının XX əsrin sonu və XXI əsrin əvvəlinə təsadüf edən tarixi və taleyi Ümmilləi Liderin şəxsiyyəti və onun əzəmətli ideyaları üzərində qərar tutur-müasir tariximizin bu həqiqəti Azərbaycanın indiki əzəmətli inkişafı fonunda daha aydın, daha bariz şəkildə qavranılmaqdadır.

Müasir Azərbaycanın ən mürəkkəb və tələpülü dövründə dövlətə rəhbərlik məsuliyyətini öz üzərinə götürmüş Ümmilləi Lider xilaskarlıq və quruluş missiyasını şəərəllə yerinə yetirməklə, nəinki xalqımızın ən parlaq siması, eləcə də dünya siyasi elitasının ən görkəmli şəxsiyyətlərindən biri kimi tarixdə silinməz iz qoymuşdur. Ulu Öndərin həyat və fəaliyyətinə nəzər saldıqda onun qlobal düşüncəyə malik dünya miqyaslı siyasətçi, xarizmatik lider və unikal tarixi şəxsiyyət kimi formalaşmasını şərtləndirən bir sıra səciyyəvi cəhətləri aydın görmək olur.

Ümmilləi Lider cəmiyyətin mənəvi-ideoloji cəhətdən yetkinləşməsində, ictimai şüurun yeniləşməsində humanitar elmlərin, iqtisadi sistemin tənzimləndirən qurtuluşunda, milli iqtisadi inkişaf modelinin düzgün müəyyənəşdirilməsində, elmlə istehsalın üzvi vəhdətinin təmin olunmasında fundamental elmlərin rolunu düzgün dəyərləndirmişdir. Ulu öndər xalqın tarixən formalaşmış milli-mənəvi dəyərlərinin, düşüncə sisteminin qloballaşan dünyanın kütləvi mədəniyyət təzahürlərindən qorunması, milli özünəməxsusluğumuzu tam ehtiva edən azərbaycanlılıq ideologiyasının cəmiyyətdə möhkəm sosial dayaqlar taparaq zəhinlərdə möhkəmlənməsi, davamlı inkişaf prosesində mənəvi stimula çevrilməsi üçün bütün zəruri tədbirləri həyata keçirmişdir.

Hər bir millətin tarixi inkişafı, qarşıya qoyduğu hədəflərə yetişmək əzmi, ilk növbədə, onun malik olduğu milli-mənəvi potensialdan, dəyərlər sistemindən qaynaqlanır. Zəngin milli-əxlaqi keyfiyyətlərini, milli "Mən"ini, heysiyyətini qorumağı bacaran xalq gələcək yaşam fəlsəfəsini düzgün müəyyənəşdirir, dünya miqyasında layiqli yerini, mövqeyini təmin edir. Bu həqiqəti hər zaman ciddiliklə nəzərə aldan böyük strateq Azərbaycanı qoruyub inkişaf etdirmək, hansısa mərhələdə milli müstəqilliyə qovuşdurmaq üçün ilk növbədə xalqımızın zəngin milli-mənəvi irsini, tarixini, mədəniyyətini, dilini, bir sözlə, özünəməxsusluğunu şərtləndirən dəyərlərini hiyf etməyə çalışmışdır.

Tarixdə şəxsiyyətin önəmli rolu və fəvqəladə təsir imkanları zaman-zaman etiraf olunmuşdur-böyük, qüdrətli şəxsiyyətlər xalqın sərvətidir. Ümmilləi liderin həyatı və fəaliyyəti Azərbaycan xalqının və dövlətinin tam bir epoxası ilə qaynayıb qovuşmuşdur-milləi şüurun oyanışında, formalaşmasında və möhkəmlənməsində onun misilsiz xidmətləri olmuşdur. Məhz buna görə də mədəni-mənəvi intibahımızın təminatçısı olan bu böyük insan Azərbaycan xalqının XX əsrdə yetişdirdiyi nadir tarixi şəxsiyyətdir-onun zəngin və mənalı həyat yolu elə şəərəfli bir tarixdir ki, gələcək nəsillər zaman-zaman bu tarixi öyrənəcək, ondan ibret götürəcəklər. Ulu öndər xalqın yüksəlişində iqtisadi, siyasi, sosial münasibətlərlə bir sırada elm və təhsilin, mədəniyyətin, milli şüuru formalaşdıran bütün digər əsas faktorların rolunu lazımi səviyyədə dəyərləndirmiş, məhz bu yanaşma nəticəsində müstəqil dövlətçilik ideyası intellektual əsaslar qazanmışdır.

Ümmilləi liderin hakimiyyət fəlsəfəsinin maddi-mənəvi resursunu Azərbaycan xalqının tarixən formalaşmış azadlıq ideali və müstəqilliyini qorumaq əzmi təşkil edir. Bu həyat fəlsəfəsi özünün inkişafında uzun təkamül dövrü keçmişdir-onun

Tanrı müsafiri...

müdrək fəlsəfəsi xalqının tarixi nikbinlik ideologiyasından bəhrələnməmişdir. O, həmişə belə bir ideyanı aşılamağa çalışmışdır ki, millətin tarixi inkişafının keyfiyyəti xalqın siyasi iradəsindən və dövlət başçısının insani keyfiyyətlərindən asılıdır. Ümmilləi Liderin əsasını qoyduğu, qurduğu müasir Azərbaycanın, müstəqil Azərbaycan dövlətinin tarixinin yeni-yeni səhifələri yazılır-bu tarixin müəllifi də məhz Ulu öndərdir-onun formalaşdırıldığı müasir Azərbaycan bu gün yaşayır, təkmilləşir və bununla da bu dahi şəxsiyyətin ideyalarının həmişəyaşarlığının təzahürü kimi çıxış edir.

XX əsr tariximizin fenomen şəxsiyyəti xalqı tarixən can atdığı müstəqillik idealına qovuşdurmuş, mütləqə qı əənələr əsasında yeni dövlətçilik konsepsiyasını irəli sürmüşdür-ölkəsini azad, müstəqil və inkişafda görmək istəyən Ulu Öndərin mənalı ömür yolunun hər anı, hər səhifəsi bugünkü və gələcək nəsillərə nümunə olacaq unudulmaz tarixdir.

Müstəqil Azərbaycan dövlətinin memarı olan bu fenomenal şəxsiyyət haqlı olaraq azərbaycanlıların milli qürur və ıftixar mənbəyinə çevrilmiş, ümmilləi lider adını qazanmışdır. Azərbaycan xalqı Heydər Əliyevi yetişdirdiyi kimi, Heydər Əliyev də müasir Azərbaycan dövlətçiliyini yetişdirmiş, qabaqcıl, demokratik Azərbaycan Respublikası səviyyəsinə gətirmişdir. Ulu Öndər həmişə deyirdi ki, milli ruhu və milli varlığı müdafiə, eyni zamanda mühafizə etməyin, milli maraqları gerçəkləşdirməyin ən uğurlu forması müstəqil milli dövlətdir. Odur ki, milli-mənəvi dəyərlərlə yanaşı, milli dövlətçiliyin də qorunmasını, inkişafını və dünyaya inteqrasiyasını siyasi fəaliyyətinin əsas hədəfləri hesab etmiş, özünün mənalı ömrünü bütünlüklə bu məqsədlərə həsr etmişdir. Ulu öndər düşəsinin xalqa, milli maraqlara xidməti öz zirvəsinə müasir Azərbaycan dövlətçiliyinin möhkəmləndirilməsində və müstəqilliyinin əbədləşdirilməsində çatmışdır.

Ümmilləi Lider hakimiyyətə gəldiyi ilk gündən dərhal azərbaycanlılar arasında milli birlik, xalqla hakimiyyət arasında yaranmış müəyyən ayrılığı aradan qaldırıb vəhdət yaratmağa başladı, Azərbaycan elitasını birləşdirib respublikanın tərəqqi, inkişaf yoluna çıxarılmasına nail oldu. Peşəkar kadrlar hazırlamaq Ulu öndərin prioritet hesab etdiyi məsələlərdən idi-bütün bunları isə xalqın öz içərisindən, öz nümayəndələrindən seçirdi. Amerikanın görkəmli tarixçiləri T. Svyatxovskiy və B. Kollinz yazırdılar: "Heydər Əliyev Azərbaycan KP-nin rəhbəri seçildikdən sonra respublikadakı iqtisadi tənəzzülün qarşısı alındı, alternativ sənaye sahələri yaradıldı, neft sənayesinə xüsusi diqqət yetirildi. O, respublikanın siyasi elitasını birləşdirdi-bu elita əsasən azərbaycanlılardan ibarət idi. Heydər Əliyev daim milli birliyə can atır, Azərbaycan elitasını birləşdirərək azərbaycanlıları yüksək vəzifələrə gətirirdi. Heydər Əliyev nailiyyətinin ən aşkar mənbəyi onun neft siyasətində idi. Lakin həmin siyasət həm də milliliyi həyata keçirirdi. Bu da yerli nomenklaturanın möhkəmləndirilməsi ilə nəticələndi. Heydər Əliyevin otuz beş nəfər əsas əməkdaş və tərəfdarlarının demək olar ki, hamısı azərbaycanlı idi. O, mühüm əhəmiyyətli boş vəzifə yerlərini doldurmaq üçün slavyan mənşəli namizədlərdən istifadə edilməsinə heç bir meyl göstərmirdi və bir qayda olaraq, rus millətindən olan ikinci katib Moskva tərəfindən təyin edilirdi". ABŞ tədqiqatçısı Bernard A. Kukin isə yazırdı ki, bütün sovet dövründə azərbaycanlılar ilk dəfə olaraq Azərbaycanda məhz Heydər Əliyevin hakimiyyəti illərində iqtisadi həyatda hökmran mövqə tutdular, onların özlünə inamı gücləndi.

Ümmilləi Lider öz parlaq siyasi zəkası və istedadı sayəsində yeni Azərbaycanı, onun bugünkü gerçəkliklərini yaratmış və gələcəyə aparan yolları

müəyyən etmişdir. Azərbaycan tarixinin 1969-cu ildən bəri yaşanan dövrü Ulu öndərin adı ilə sıx bağlıdır və tariximizə "Heydər Əliyev epoxası" kimi həkk olunmuşdur. Bu dövrün Azərbaycanın gələcək tarixi taleyi baxımından başlıca məzmunu isə azərbaycanlılıqdır. Ulu öndərin dövlətçilik strateji proqramında azərbaycanlılıq məfkurəsi xüsusi yer tutmuşdur.

Ümmilləi Lider hakimiyyətə gəldiyi ilk vaxtlardan milli kadrların hazırlanmasını prioritet məsələlərdən biri hesab edirdi. Bunun üçün Azərbaycanın təhsil sistemini inkişaf etdirmək, qabaqcıl dünyaya ölkələrinin təhsil sistemi ilə əlaqələr qurmaq lazımdır. Qüdrətli şəxsiyyət zaman-zaman buna nail oldu-təhsilin inkişafı mərhələlərinə strateji əhəmiyyət veriliirdi, yerli mütəxəssislərin hazırlanması işinin təşkili bu illərdə tamamilə yeni səviyyəyə çatdırılmışdır. Azərbaycanda yeni-yeni ali məktəblər açıldı-hərbi məktəbin açılması xüsusi olaraq qeyd edilməlidir-bu hadisə Ulu Öndərin xalqın sabahı naminə uzaqgörənliklə həyata keçirdiyi siyasətin real bəhrəsi idi. XX əsrin əvvəllərində azərbaycanlı hərbi kadrların olmaması və ya az olması onu düşündürən vacib məsələlərdən idi. Azərbaycanlı hərbiçilərin hazırlanması yalnız Sovet ordusu tərkibində mümkün idi-ona görə də Ümmilləi Liderin həyata keçirmək istədiyi əsas məsələlərdən biri azərbaycanlılar arasında hərbi kadrların yetişdirilməsi idi. Həmin dövrlərdə dövlətin ümumi siyasəti sayəsində orta məktəblərdə hərbi hazırlıq fənni tədris edilməyə başlandı, hərbi kadrların hazırlanmasına, hərbiçilərə, hərbi vətənpərvərlik tərbiyəsinə diqqət yetirildi. Bu məsələ çox böyük ustalıqla, siyasi baxışlarla, dünyagörüşlə gələcəyə hesablanmış əhəmiyyətli məsələ idi. Gələcəkdə Azərbaycanın milli ordusunun formalaşdırılmasında güclü zabıt ehtiyatı, bacarıqlı, savadlı hərbi kadrlarla zəngin olan qüdrətli ordunun yaradılması müstəqilliyin təməllərinin birinin hazırlanmasına hesablanmışdır. Bu gün mövcud olan Azərbaycanın güclü, qüdrətli, düşmənlərimizə layiqli müqavimət göstərə biləcək milli ordunun formalaşdırılmasının əsasını məhz bu böyük tarixi şəxsiyyət qoymuşdur.

Ümmilləi Lider həmişə həm müdrək el ağsaqqalı, həm də təcrübəli dövlət başçısı kimi cəmiyyətimizin mənəvi əsaslarını təşkil edən ümdə prinsiplər və onların qorunub inkişaf etdirilməsi istiqamətləri barədə çox dəyərli fikirlərini xalqla bölüşdürmüşdür. Belə bir ünsiyyətin fərqləndirici əlaməti onun rəsmiyyətdən uzaqlığı, cəmiyyətin sadə üzvləri ilə daim təmasda olması, həmişə xalqa bağlılığı ilə şərtlənirdi. Ulu öndər öyrədirdi ki, sərvət toplamaq, dünyanın ən ləzzətli təamlarını nuş etmək, son dəbdə geyinmək, bütövlükdə müəyyən maddi sərvətlərə malik olmaq mümkündür. Lakin hər bir insan və hər bir millət hər şeydən əvvəl öz xalqının mənəvi sərvətlərinə sahib çıxmalı, öz mədəniyyətini, adət-ənənəsini, mentalitetini və milli-mənəvi dəyərlərini qorumaqlıdır.

Ölkəmiz müsəlman dünyasının ayrılmaz hissəsi olaraq islam mədəniyyətinin inkişafına tarixən öz töhfələrini vermişdir-islam dini xalqımızın həm dini əqidəsi, həm də milli-mənəvi dəyərləri kimi insanların həyatının ayrılmaz tərkib hissəsinə çevrilmişdir. Azərbaycan xalqı tarixin ən çətin dövrlərində belə, öz zəngin milli-mənəvi irsini və adət-ənənəsini yad təzahürlərdən hiyf edərək onu qoruyub saxlamış və nəsilən-nəsilə ötürmüşdür. Xalqımızın milli-mənəvi dəyərləri, adət-ənənəsi insanların dini etiqadına əsaslanaraq özündə çox böyük milli əxlaqi və bəşəri duyğuları təcəssüm etdirir. Müqəddəs daxili inama, mənəvi sağlığa tapınan Azərbaycan xalqı tarixin ən kəşməkeşli mərhələlərində belə, mənəviyyatın təntənəsinə xidmət edən islam dininin zəngin dəyərlərindən dönməyərək bu dəyərlərə həmişə sadıq qalmışdır. İslam dininin

mahiyyətini dərk edən xalqımız onun insan ruhunu paklığa səsləyən müqəddəs çağırışlarına, mərasim və ayinlərinə tarixin bütün məqamlarında əməl etməyə çalışmışdır. Ulu öndər bu haqda demişdir: "Bizim xalqımız yüz illərlə, min illərlə adət-ənənələrini, milli-mənəvi dəyərlərini yaratmışdır və bunlar indi bizim xalqımızın mənəviyyatını təşkil edən amillərdir". Ulu öndər milli-mənəvi dəyərlərin xalqın, vətəndaşların milli birliyinə xidmət etdiyini həmişə vurğulamış, xüsusən dini bayramların milli həmrəyliyin təmin edilməsində mühüm rol oynadığını xüsusi qeyd etmişdir.

Müdrək şəxsiyyətin fəaliyyəti dövründə ölkənin iqtisadiyyatı, xalqın rifah halı, elm və təhsil, mədəniyyət və incəsənət, səhiyyə sahələri inkişaf edərək Azərbaycanın keçmiş müttəfiq respublikalar sırasında ön yerlərdən birini tutmasına gətirib çıxardı. Ümmilləi lider bu fəaliyyəti ilə tək həmin dövrün Azərbaycanı və vətəndaşları üçün yox, həm də gələcək müstəqil Azərbaycanın möhkəm təməlini, sonrakı nəsillərin xoşbəxt və firavan həyatının bünövrəsini qoymuş, müstəqil Azərbaycanın ilk Konstitusiyası dünya standartlarına uyğun şəkildə hazırlanıb qəbul olunmuşdur.

Ümmilləi lider ikinci dəfə siyasi hakimiyyətə gəldikdən sonra fəaliyyətinin, yeritdiyi siyasətin ən mühüm və ən başlıca cəhəti respublikamızın müstəqilliyinin qorunub saxlanması, möhkəmləndirilməsi, Azərbaycan dövlətçiliyinin inkişaf etdirilməsi olmuşdur. "Azərbaycanın müstəqilliyi əbədidir, dönməzdir" sözləri Ulu öndərin fəaliyyətinin başlıca məzmununu təşkil etmişdir. XX əsrdən bəhs edəndə həm də onu üç böyük ideyanın reallaşdığı, gələn nəsillərə miras qalan ideyalar əsri kimi səciyələndirirlər. Bunlar suverenlik, demokratiya və siyasi inkişaf modelləri ideyalarıdır. Ulu öndər ən qısa zaman kəsiyində yüzilliyin ideyaları sayılan bu üç irsi həyata keçirməyə, suveren, demokratik Azərbaycan dövləti yaratmağa, onun özünəməxsus siyasi inkişaf modelini müəyyənəşdirməyə qadir olmuşdur. O, sübut etmişdir ki, "heç bir ideya cəmiyyətə kənardan dikte və göstərişlə qəbul edilə bilməz. Cəmiyyətin öz içərisində ideyanı duyan, konkret tarixi spesifikaya uyğun tətbiq edən, yeni ideyaları milyonlara çatdırı bilən siyasi lider hər şeyə qadirdir".

Ümmilləi lider ali sovet rəhbərliyindən uzaqlaşdırılıb ciddi nəzarət altında yaşamağa məhkum ediləndən dərhal sonra erməni diğalarının Azərbaycana qarşı ərazi iddiası baş qaldırdı-bu məqamı çoxdan gözləyən erməni millətçiləri, guya, sosial vəziyyətin pisləşməsinə və buna görə də Azərbaycan hökumətinin rəhbərliyi altında yaşamağın mümkünsüzlüyünü özlərinə şüar edərək, Ermənistan və Dağlıq Qarabağda ictimai fikri çaşıdırı bil-dilər, açıq separatizm başlandı. Respublika rəhbərliyi muxtar vilayətdə sürətlə genişlənən antiazərbaycan hərəkatının qarşısını almaq üçün ciddi tədbirlər görə bilmədilər, bacarıqsızlıqlarından bu zəruri işi ittiəf qorğanlarının vəzifəsi saydılar. Erməni-pərəst sovet rəhbərliyi isə münəfişənin qarşısını vaxtında almaq əvəzinə, onun qanlı müharibəyə çevrilməsinə şərait yaratdı, Azərbaycanı süni surətdə oyundankənən vəziyyətə salmaqla ərazilərimizin 20 faizinin itirilməsinə səbəkar oldu. Dünya miqyaslı siyasətçi və dövlət xadiminin böyük siyasətdən kənarda qaldığı həmin illərdə respublikada baş verən qarışıqlıq, hakimiyyət uğrunda qruplararası mübarizə də düşmənin təcavüzkarlığı qarşısında ölkəmizi müdafiəsiz qoydu. Ulu öndər belə bir mürəkkəb şəraitdə dağılmaqda olan sovet imperiyasının mərkəzində ciddi nəzarət altında yaşamağa məhkum edilə də, çətinliklə imkan tapıb Vətənə qayıtdı, lakin respublika rəhbərliyinin dəstəklədiyi bezi qrupların təqibindən-parlamentdə təşkil olunan böhtan xarakterli çıxışlar, yaranan böhrandan çıxış yolu axtarmaq əvəzinə siyasi oyunlar qurmaq, bu dahi şəxsiyyəti ləkələmək üçün hazırlanmış adamların mikrofon növbəsi- Bakıda qala bilməyib Naxçıvana qayıtmağa məcbur oldu.

B.Vahabzadənin əlini kürsüyə döyərək "bir vaxtlar sizlər bu kürsünün önündə boynunuzu büküb xoş sözlər demək üçün növbəyə dayanırmısınız nə tez unutdunuz? İmperiya dağılır, ermənilər torpaqlarımıza göz dikib, siz isə köhnə palan eşə-ləyirsiniz"-harayını yaxşı xatırlayıram. Ulu öndərin hakimiyyətdən uzaqlaşdırılmasına bezi içimizdən olanlar da ermənilər kimi sevinirdilər, ən dəhşətli bunlar hakimiyyətin bəhrəsini görənlər, bu dahi insanın qayğısını hiss edənlər idi. Plenumun səhəri günü Heydər Əliyevin Siyasi büronun üzvi kimi şəklinin divarlardan söküldüyü ilk yer Azıl oldu-mən səhər 7.30-da işə gələndə institutun təsərrüfat sahəsində işləyən ermənilər əllərində balta şəkilləri vəhşicəsinə söküldülər-bütün bunlar rektor İsmayıl İbrahimovun iştirakı ilə edilirdi-bu vaxtilə Heydər Əliyevin vəzifələrə təyin etdiyi, Sosialist Əməyi Qəhrmanı adını, çoxlu orden və medalları verdiyi İbrahimov idi. Həm ittiəf, həm də respublika rəhbərliyinin Heydər Əliyev fenomenini qarşısında acizliyi özünü həmişə göstərmişdir.

1990-cı il yanvarın 21-də Moskvada Azərbaycan nümayəndeliyində 20 Yanvar faciəsi ilə bağlı keçirdiyi mətbuat konfransı Ümummilli liderin siyasi fəaliyyətə qayıdışı oldu. Həmin vaxtlar Bakıda hakimiyyət uğrunda gedən mübarizə məkanı Milli Məclisin qarşısı idi-üç qruplaşma -hakimiyyəti dəstəkləyən Hacı Əbdülün bandası, radikal müxalifətin çağırışı ilə cəbhə bölgəsindən gəlmiş Xalq cəbhəsinin rəhbərləri və Heydər Əliyevin hakimiyyətə qayıdışını dəstəkləyən ziyalılar-qarşı-qarşıya dayanmışdır. Naxçıana qayıdıqdan sonra Muxtar respublikaya rəhbərlik ona həvalə olundu və onun burada gerçəkləşdiriyi zəruri tədbirlərlə Naxçıvan işğaldan xilas edildi, qəbul edilmiş tarixi qərarlarla dövlətçiliyimizin bərpası ilə bağlı ciddi addımlar atıldı. Həmin dövrdə Naxçıvan Muxtar Sovet Sosialist Respublikasının adı dəyişdirilərək, "Sovet Sosialist" sözləri oradan çıxarılıb, AXC-nin üçrəngli bayrağı Naxçıvanın dövlət bayrağı kimi elan edilmişdir. 1991-ci ilin əvvəllərində Sovet İttifaqının saxlanılmasına dair Azərbaycan referendum keçirildə muxtar respublikada məhz Ulu öndərin təşəbbüsü ilə referendum keçirilmişdir. Bunlar Azərbaycan xalqının lideri tərəfindən müstəqillik uğrunda atılan növbəti addımlar kimi qiymətləndirilir. Onun fəaliyyəti də, şəxsiyyəti də Azərbaycan tarixinin ayrılmaz bir hissəsini təşkil edir.

1993-cü ilin böhranlı yayında zamanın hökmü ilə Azərbaycan dövlətinə və xalqına rəhbərliyin ağır məsuliyyətini öz üzərinə götürən pragmatik və xarizmatik liderin siyasi qayıdışı ölkəmizin müstəqillik yolu ilə irəliləyişi üçün dönüş məqamı oldu. Bundan sonra çoxsaylı terror aktlarının, dövlət çevrilişlərinə cəhdlərin qarşısını alaraq, siyasi sabitliyə və sosial-iqtisadi dirçəlişə nail olan Ulu öndər Qarabağ müharibəsinin gedişində də dönüş yaratdı və düşməni atəşkəs müqaviləsi bağlamağa məcbur etdi. Ümumiyyətlə, açılmaz bir düynü xatırladan Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin həlli Ümummilli liderin siyasi xəttinin və diplomatik fəaliyyətinin əsası təşkil etdi. Ölkəmizin ətrafında baş verənləri, başımızın üstünü alan qara buludları görə, prosesləri uzaqgörənliklə qiymətləndirən Ulu öndər respublikamızın pozulmuş ərazi bütövlüyünün bərpası oluması və işğalçıların ölkə ərazisindən çıxarılmasının düzgün yolunu müəyyənləşdirdi-Dağlıq Qarabağ probleminin həlli ilə bağlı beynəlxalq aləmin dəstəyinin qazanılması Azərbaycan diplomatiyasının qarşısında duran ən mühüm vəzifələrdən biri oldu.

Ümummilli liderin qayıdışı ilə ölkənin ictimai-siyasi, sosial, iqtisadi, elmi-mədəni həyatında, beynəlxalq əlaqələrdə dönüş yarandı, elmi əsaslarla, beynəlxalq norma və prinsiplərə uyğun müstəqil dövlət quruculuğu prosesi başlandı. Həyata keçirilən tənəşəsalınmaz tədbirlərin nəticəsində Milli Ordunun formalaşdırılması, Azərbaycanın milli mənafeələrini qorumağa qadir nizami silahlı qüvvələrin yaradılması, torpaqlarımızın müdafiə olunması ilə bağlı mühüm addımlar atıldı, siyasi və diplomatik vasitələr hesabına 1994-cü ilin mayında ölkəmiz üçün həyatı əhəmiyyət kəsb edən atəşkəsə nail olundu. Ölkə daxilində yaranmış nisbi sabitlikdən və beynəlxalq aləmdə ölkəmizə artan inam və maraqlardan istifadə edərək, 1994-cü ilin sentyabrında "Əsrin müqaviləsi" adlandırılan ilk neft müqaviləsinin imzalanması Ulu öndər tərəfindən işlənilib hazırlanmış və müstəqil Azərbaycanın iqtisadi inkişaf konsepsiyasını təşkil edən neft strategiyasının həyata keçirilməsinin qarşısını təzahürü oldu. Dahi liderin son dərəcə gərgin fəaliyyət nəticəsində Azərbaycanın taleyi ilə pərdəarxası oyunlara, siyasi anarxiyaya və eksperimentlərə son qoyuldu, ölkədə cinayətkarlığın qarşısının alınması sahəsində böyük işlər görüldü, bütün qanunsuz silahlı dəstələr ləğv olundu-bütün bunlar da ölkəmizdə dövlət quruculuğu prosesinin uğurla aparılması üçün şərait yaratdı, 1994-cü ilin oktyabrında və 1995-ci il martında olan dövlət çevriliş cəhdlərinin qarşısı qətiyyətlə alındı, dövlət müstəqilliyi qorunub saxlandı, ilk Konstitusiyaya qəbul olundu, dövlətçilik möhkəmləndirildi, demokratik prinsiplər bərqərar oldu, demokratik, hüquqi, dünyəvi dövlət quruculuğu prosesi uğurla həyata keçirilməyə başlandı, başlıca qayesini müstəqillik, azərbaycançılıq, dövlətçilik, ədalətçilik, demokratiya, milli tərəqqi, dünyəvilik kimi ümumbəşəri dəyərlər təşkil edən yeni bir ideologiyanın əsası qoyuldu. Həyata keçirilən böyük işlərin nəticəsində hər bir vətəndaşın azad, sərbəst yaşamaq hüquqları təmin edildi, onların öz rifahlarını yaxşılaşdırmaq imkanları yarandı, uğurlu iqtisadi islahatlar, bazar iqtisadiyyatının bərqərar olması, iqtisadi inkişafın təmin edilməsi, Azərbaycanın dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyası, özəlləşdirmə proqramının, aqrar islahatların həyata keçirilməsi ardıcıl prioritet sahələr olmuşdur. Demokratik, hüquqi dövlət quruculuğu istiqamətində davamlı siyasət, ölkədə insan hüquq və azadlıqlarının başlıca prinsiplərinin bərqərar olması, Azərbaycan dövlətinin xarici siyasəti, dünyanın aparcı dövlətləri və beynəlxalq təşkilatları ilə əlaqələrin milli maraqlara və uzaqgörən siyasi perspektivlərə əsaslanan xəttə inkişafı, beynəlxalq miqyasda etiraf olunan uğurlu və cəsarətli addımlar atılması, milli məqsədlər naminə ən nüfuzlu tribunallardan bacarıq və məharətlə istifadə edilməsi Azərbaycan dövlətçiliyinin bu gün və gələcəyi baxımından son dərəcə əhəmiyyətli olmuşdur.

Ümummilli liderin fəal diplomatiyası nəticəsində dünyanın demokratik dövlətlərinin və aparcı ictimai təşkilatlarının ölkəmizə, onun zorla cəlb olunduğu silahlı münaqişəyə münasibəti əsaslı surətdə dəyişdi-onun xarici siyasətinin əsası sülh, beynəlxalq hüquq normalarına, sərhədlərin bütövlüyünə və toxunulmazlığına, dövlətlərin ərazi bütövlüyünə hörmət və qarşılıq-

lı surətdə faydalı əməkdaşlıq prinsipləri təşkil edirdi. Onun sülhsevər xarici siyasətinin əsasında milli müstəqilliyin möhkəmləndirilməsi, dövlətlərin hüquqlarına hörmətlə yanaşılması, bütün mübahisəli məsələlərin sülh və danışıqlar yolu ilə həll edilməsi, qarşılıqlı surətdə faydalı iqtisadi, elmi və mədəni əməkdaşlıq yaradılması, dövlətlərarası əlaqələrə mane olan hər cür məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması prinsipləri dayanırdı. Ulu öndər tərəfindən əsası qoyulmuş balanslaşdırılmış xarici siyasət nəticəsində Azərbaycan sivil dünyanın siyasi xəritəsində geostrateji mövqeyini möhkəmləndirmiş, global məkanda cərəyan edən proseslərin istiqamətverici subyektinə çevrilməyə nail olmuşdur. Yeni dünya düzənində aparcı güc mərkəzləri arasında gedən mübarizənin mahiyyətinə uyğun xarici siyasət yeridən müstəqil Azərbaycan Cənubi Qafqazın lokomotiv dövlətinə çevrilmiş, ölkəmizin regionda gerçəkləşdirilən bütün transmilli layihələrdə iştirakı təmin olunmuşdur. Böyük öndərin rəhbərliyi altında Azərbaycanın xarici siyasəti, dünyanın aparcı dövlətləri və beynəlxalq təşkilatları ilə əlaqələri ümummilli mənafeələrə, habelə siyasi perspektivlərə əsaslanan xəttə inkişaf etmişdir. 1992-ci ildən başlayaraq türkdilli dövlətlər arasında iqtisadi, siyasi, ədəbi-mədəni əlaqələrin genişləndirilməsi və möhkəmləndirilməsi sahəsində də böyük işlər görülməyə başlandı-Ulu öndər bütün türk dünyasının ən nüfuzlu şəxsiyyəti kimi şöhrət qazanmışdır. Ümummilli lider Azərbaycanın təbii sərvətlərindən, əlverişli coğrafi-strateji mövqeyinin üstünlüklerindən ölkənin milli mənafeələrinə uyğun şəkildə istifadə edilməsinə yönəldilmiş irimiqyaslı beynəlxalq iqtisadi sazişlərin işlənilib hazırlanması və həyata keçirilməsi sahəsində son dərəcə gərgin və səmərəli fəaliyyət göstərmişdir-beynəlxalq müqavilələrə imza atılması və onların həyata keçirilməsinə başlanmışdır, bir sıra dünya miqyaslı iqtisadi proqramların həyata keçirilməsində Azərbaycan aparcı rol oynamışdır.

Ulu öndər dünya azərbaycanlılarının təşkilatlanması və onların bir Vətən - müstəqil Azərbaycan ətrafında sıx birləşməsi üçün daim və əzmlə səy göstərmiş, bu istiqamətdə son dərəcə qiymətli qərarlar qəbul etmişdir. Ümummilli lider hər bir azərbaycanlı üçün qürur və iftixar mənbəyi, taleyin xalqımıza bəxş etdiyi

ricilik fəaliyyəti həyata keçirilmiş, mühüm qanunlar qəbul olunmuşdur. Bu qısa dövrdə ölkə həyatının ən müxtəlif sahələrini əhatə edən, iqtisadiyyatın yenidən dirçəldilməsi və vətəndaşların sosial mənafeələrinin qorunmasına yönəlmiş, həmçinin beynəlxalq fəaliyyət sahəsində prioritetlərin əks olunduğu 120-dən artıq qanun və qərar qəbul olunmuşdur. Azərbaycan parlamentinə rəhbərlik etdiyi dövrdə Ulu Öndər ictimai sabitliyin bərpası, siyasi sistemin inkişafı, Azərbaycanın beynəlxalq təcridinin aradan qaldırılması istiqamətində yorulmadan fəaliyyət göstərmiş, mədəniyyətin, elmin, təhsilin inkişafına, gənc nəslin fəallığının artırılmasına böyük diqqət göstərmişdir. Beləliklə, çox qısa müddətdə Azərbaycan parlamenti Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə ölkənin taleyüklü məsələlərinin həllində vacib rola malik olmuş, ölkəmizin müstəqil inkişafına öz dəyərli töhfələrini vermişdir.

1993-cü il oktyabr ayının 3-də keçirilən seçkilərdə Azərbaycan Prezidenti seçilən Ulu Öndərin rəhbərliyi ilə ölkəmizdə qısa müddətdə ictimai nizam-intizam, siyasi sabitlik təmin edilmiş, milli təhlükəsizliyin sarsılmaz əsasları yaradılmış, qanunsuz silahlı birləşmələr tərk-silah edilmiş, nizami, güclü ordu quruculuğuna başlanmışdır. Azərbaycan Ulu Öndərin müstəsna liderlik qabiliyyəti və yüksək idarəetmə məharəti sayəsində 1993-2003-cü illərdə öz inkişaf və sabitlik dövrünü yaşamış, müstəqilliyini möhkəmləndirmişdir. Ümummilli liderin ideyaları konkret zaman və məkan məhdudiyyəti tanımır, onun müəllifi olduğu dövlətçilik konsepsiyası, dəqiqliklə işləyib hazırladığı strateji kurs sonrakı dövrlərdə ölkəmizin müstəqilliyinin möhkəmlənməsinə, inkişafına xidmət etmiş, Azərbaycanın gələcəyinə işıq tutmuşdur. Azərbaycan dövləti Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə yeni tarixini yazır. Əlbəttə, Azərbaycan tarixində bir çox şərəfli anlar olmuş, xalqımızın qürur mənbəyinə çevrilmiş hadisələr yaşanmışdır. Ali Baş Komandanın başçılığı ilə Azərbaycan Ordusunun zəfər yürüşü, torpaqlarımızın işğaldan azad edilməsi dövlətçilik tariximizdə xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Qurtuluş savaşı aparan Şanlı Ordumuz 30 ilə yaxındır işğal altında olan torpaqlarımızı düşməndən təmizləyərək zəfər yürüşünü, xilaskarlıq missiyasını davam etdirmişdir. Ulu öndərin yarımçıq qalmış ideya-

larını çox böyük müvəffəqiyyətlə həyata keçirən, geniş dünyagörüşə malik, uzaqgörənliyi və dərin siyasi baxışları ilə bu gün dünya siyasətçilərini heyran qoyan Prezident İlham Əliyevin yorulmaz fəaliyyəti Azərbaycanı getdikcə daha uca zirvələrə qaldırır. İndi Azərbaycan regionda lider dövlətə çevrilib, Avropaya və dünya birliyinə uğurla inteqrasiya edir. Ölkəmizin iştirakı olmadan regionda hər hansı bir iri layihənin həyata keçirilməsi mümkün deyildir-biz indi fəxr edirik ki, Azərbaycan iqtisadiyyatı sürət tempinə görə liderdir, dünyanın ən islahatçı dövlətidir. Bu gün də Heydər Əliyevin müəyyən etdiyi yol davam etdirilir. Azərbaycan inkişaf edir, ən uca zirvələrə qalxır, beynəlxalq aləmdə öz nüfuzunu daha da gücləndirir. İndi Heydər Əliyev ideyaları Azərbaycan dövlətinin strateji inkişaf xəttinin ideoloji əsaslarını təşkil edir. Onun xalqımız, Vətənimiz qarşısında ən böyük və müqəddəs borcu onun məmləkətimizin nailiyyətlərini gələcəkdə yaşatmaq və daha da təkmilləşdirmək iqtidarında olan layiqli, ləyaqətli bir varisi - İlham Əliyevi yetişdirməsidir. İlham Əliyev türk dünyasının ən qüdrətli sərkərdəsinin, Heydər Əliyev kimi azman siyasi liderin, qüdrətli zəka sahibinin yanında, siyasi kürsində bərkimiş, yetkin dövlət başçısı olduğunu məsuliyyətlə fəaliyyətində təsdiqləmişdir. Əgər indi Ulu öndərin siyasi varisi, layiqli davamçısı İlham Əliyev bütün varlığı ilə müstəqil Azərbaycanımızın siyasi, iqtisadi və mədəni inkişafı istiqamətində həlledici əhəmiyyətə malik işlər görürsə, deməli, Heydər Əliyev ideyalarının həyata keçirilməsi başlıca vəzifə kimi öz aktuallığını saxlayır və xalq da öz Prezidentinin həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasətə dəstəkləyir. Artıq fəxrli dəyə bilər ki, Azərbaycan möhkəm və qüdrətli dövlətə çevrilib və bu böyük şəxsiyyətlərin reallaşdırdıqları inkişaf konsepsiyası sayəsində əldə olunan uğurlar ölkəmizin nurlu sabahının təminatçısıdır. Ulu öndər bizim dəhi müəssirimizdir-bu faktın özü hər bir azərbaycanlı üçün qürur və iftixar mənbəyidir. Müstəqil Azərbaycan dövlətinin qurucusu kimi milli dövlətçiliyimizin ideya əsası məhz Heydər Əliyev yaratmışdır. Bütün mənalı həyatını öz xalqına bəxş etmiş Ümummilli liderin siyasi və dövlət xadimi kimi zəngin fəaliyyəti Azərbaycan xalqının tarixində dərin iz buraxaraq, əsl dövlət idarəçiliyi məktəbinə çevrilmişdir. Azərbaycan xalqının hələ neçə-neçə nəsli bu böyük məktəbdən, Heydər Əliyevin zəngin siyasi irsindən ölkəmizin inkişafı, xalqımızın rifahı naminə faydalanacaqdır. Bu gün müstəqil Azərbaycan dövlətinin öz siyasi dəst-xətti, öz dövlətçilik siması, öz inkişaf yolu vardır-Azərbaycanda əsası Ulu öndər tərəfindən qoyulmuş vahid inkişaf strategiyası, siyasi - iqtisadi və mədəni-mənevi təkamül konsepsiyası, vahid milli ideologiya formalaşmışdır. Dövlətimizin öz milli maraqlarına söykənən beynəlxalq siyasi kursu da, demokratikləşdirmə, hüquqi dövlət quruculuğu istiqamətində ardıcıl və məqsədyönlü fəaliyyəti də göz qabağındadır. Ümummilli lider ona məxsus olan qeyri-adi istedad, yeniliyi duymaq, dövrün nəbzini tutmaq kimi keyfiyyətlərə malik olsa da, hər halda əvvəlki dövrdə, əvvəlki idarəetmə sisteminə, əvvəlki iqtisadi münasir-

bətlər şəraitində yetişib formalaşmışdır. Yeni dövrün tələblərinə uyğunlaşmaq və dövləti, cəmiyyəti bu istiqamətə yönəltmək üçün Ulu öndər keçmiş idarəçilik verdişləri üzərində qələbə çalmaq, iş təcrübəsini daim yeniləşdirmək sahəsində böyük əzm göstərir və zahirən hiss olunmasa da bu yol böyük daxili dramatizmi olan bir yol idi. Bu qeyri-adi şəxsiyyət həm zaman üzərində, həm uzun müddət sədaqətlə xidmət etdiyi bir ideologiya üzərində qələbə çalmaq üçün böyük intellektual və iradi enerji sərf etmişdir.

Sovetlər dövründə azərbaycanlılar orduda yalnız inşaat batalyonlarında qulluq edirdilər-bu ziyanlı tendensiyanı məhz Ulu öndər aradan qaldırdı və ordunun müxtəlif strukturalarında azərbaycanlı zabitlərin sayının artırılmasına nail oldu. O, çalışdı ki, azərbaycanlı gənclər sovetlər dövründə Sovet İttifaqının, müstəqillik əldə etdikdən sonra isə dünyanın ən yaxşı tədris müəssisələrində təhsil ala bilsinlər. Ümummilli liderin müstəqil Azərbaycan quruculuğunda əks olunan strategiyası müasir şəraitdə Prezident İlham Əliyevin fəaliyyətində zəngin və qüdrətli Azərbaycanın yaradılması vəzifəsi kimi ortaya çıxır. Zəngin və qüdrətli Azərbaycan ölkənin tarixinin nəinki yeni mərhələsi, bəlkə daha çox cəmiyyətin tamamilə fərqli keyfiyyət halı kimi qəbul olunur. Bu özünə daha çox inanan, potensialına daha çox güvənən, nəinki öz hüddudları daxilində, habelə regionda və beynəlxalq aləmdə özünü ifadə etməyi bacaran Azərbaycan deməkdir. Zəngin və qüdrətli Azərbaycan habelə özünü hər cür təhlükələrdən müdafiə etməyə qadir, torpaqlarımıza göz dikənlərə layiqli cavab verməyi bacaran Azərbaycandır.

Cənab İlham Əliyevin Azərbaycan Prezidenti kimi fəaliyyətinin təhlili həm də göstərir ki, bu müddətdə istiqamətləri Ümummilli lider tərəfindən müəyyənləşdirilmiş bütün konsepsiyalar dövlətçilik və milli maraqların təmini üçün uğurla davam etdirilmiş, zəruri hallarda məhz onun təşəbbüsü ilə dövrün tələblərinə uyğun olaraq keyfiyyət dəyişikliklərini özündə əxz etmişdir. Hələ 2003-cü ilin prezident seçkiləri ərafında Heydər Əliyev siyasi kursunu davam etdirəcəyini bəyan edən cənab İlham Əliyev çox qısa müddətdə bütün sahələrin inkişafı istiqamətində böyük uğurlara imza atmaqla Ulu öndərin siyasi varisi, onun güclü dövlətçilik, sosial-iqtisadi inkişaf kimi missiyalarının, azərbaycançılıq ideologiyasının layiqli daşıyıcısı olduğunu təsdiq etmişdir. Bütün bunlarla yanaşı bir sıra keyfiyyətlər - qətiyyətçilik, prinsiplilik, zamanında sözünü demək, radikal tədbirlər görmək bacarığı dövlətin inkişafının, müxtəlif sferalarda qazanılan uğurları şərtləndirən əsas amillərdir. Ümummilli lider kimi zəngin dövlətçilik və idarəçilik təcrübəsi olan siyasət düşəsinin bu cür keyfiyyətləri namənsəyən Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin siyasi iradəsi Azərbaycan dövlətçiliyinin daha da qüdrətlənməsinin, ölkənin inkişafının leytmotivini təşkil edir. Bu baxımdan şərəfli bir missiyanı üzərinə götürən cənab İlham Əliyev özünün yüksək keyfiyyətləri, dövlət idarəçiliyi, bacarığı sayəsində bu müddət ərzində siyasi varisiyə alternativsiz lider olduğunu təsdiqləmişdir.

Tarixin gedişinə təsir göstərən böyük siyasi liderlər irəli sürdükləri mütləqəqli ideyalarla xalqı öz ətrafında birləşdirməyə, hər bir addımda ictimai inam qazanmağa çalışmış, məhz bunun da sayəsində böyük uğurlara imza atmışlar. Fəaliyyətində daim ictimai mənafeəni əsas götürən, xalqın dəstəyinə arxalanan siyasi lider konkret siyasi mərhələdə xalqın sabit inkişafı üçün düzgün müəyyənləşdirmək, milli maraqları qorumaq əzmi ilə seçilir. Siyasətdə ictimai inam qazandırmaq məramı demokratik dəyərlərin ön plana çıxması hazırkı "sürət əsri"ndə də qətiyyətlə aktuallığını itimr. Hakimiyyəti dövlətçilik xidməti vasitəsi sayan və bunun əməli fəaliyyəti ilə sübuta yetirən liderlər milyonlarla insanın iradəsi əsasında dövlətə rəhbərlik şansını qazanırlar. Tarixin sərt sınaqlarından üzəgə çıxan Azərbaycan xalqı da taleyini hər zaman qəlbən inandığı, etimad göstərdiyi siyasi liderlə bağlamışdır.

Milli maraqlar və mənevi dəyərləri ümumbəşəri ideallarla əhəngdar şəkildə uzlaşdırmaq bacarığı, intellektual səviyyə, universal bilik və akademik təhsil, dəmir məntiq və möhkəm iradə - bütün bunlar cənab İlham Əliyevin yetkin siyasi obrazını şərtləndirir. Azərbaycanda ictimai-siyasi sabitliyin, vətəndaş sülhü və həmrəyliyin qorunub saxlanılması naminə ilk gündən nümayiş etdirdiyi yüksək prinsiplilik, qətiyyət və əzmlilik də dövlət başçısının istənilən ekstremal situasiyada çevik və optimal qərar qəbul edən qətiyyətli lider olduğunu göstərmişdir. Ölkə Prezidentinin yeritdiyi uğurlu diplomatiya sayəsində dünya siyasətinə təsir imkanları getdikcə artan Azərbaycanın bütövlükdə Avratlantik coğrafi arealında sülh, tərəqqi və əməkdaşlıq paytaxtına, beynəlxalq miqyaslı enerji-kommunikasiya layihələrinin lokomotivinə çevrildiyi getdikcə daha qabaq seziilir. Azərbaycan sülh və əməkdaşlıq paytaxtı kimi tanınmağa başlayır və belə bir müsbət imcetin formalaşmasında cənab İlham Əliyevin təşəbbüsü ilə respublikamızda keçirilən beynəlxalq toplantıların əhəmiyyətini xüsusi vurğulamaq lazımdır. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev dövlətçilik konsepsiyasını məhz Ulu öndərin müəllifi olduğu strateji kurs üzərində formalaşdırır və onu yeni dövrün tələblərinə uyğun zənginləşdirməyə çalışır, xalqı Heydər Əliyev ideyaları ətrafında birləşdirir, özünü azərbaycanlı sayan, bu mənsubiyyətdən qürur duyan hər kəsi Ulu öndərin yarımçıq qalmış arzularının, ideyalarının həyata keçirilməsi istiqamətində səfərbər edir.

Yaşar Əhmədov
Fəlsəfə üzrə fəlsəfə doktoru,
Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin
"Humanitar Neft" kafedrasının dosenti

“Heydər Əliyev İli” ilə əlaqədar Yeni Azərbaycan Partiyasının (YAP) Mərkəzi Aparatı tərəfindən hazırlanan və İdarə Heyətinin qərarı ilə təsdiq edilən Tədbirlər Planı çərçivəsində YAP Hacıqabul rayon təşkilatı sentyabrın 6-da rayon Mədəniyyət Mərkəzində tədbir keçirib. Əvvəlcə Ulu Öndər Heydər Əliyevin abidəsi önünə gül dəstələri qoyulub, dahi şəxsiyyətin xatirəsi ehtiramla yad olunub.

Tədbirdə Dövlət Himni səsləndirilib. Ulu Öndər Heydər Əliyevin və torpaqlarımızın azadlığı uğrunda canlarını qurban vermiş şəhidlərimizin əziz xatirəsi bir dəqiqəlik sükutla yad edilib. Sonra Ümummilli Liderin həyat və fəaliyyətindən bəhs edən videoçarx nümayiş olunub. Tədbiri giriş sözü ilə açan YAP Hacıqabul rayon təşkilatının sədri İsmayıl İbrahimov bildirib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev öz xalqını zamanın mürəkkəb tarixi-siyasi sınaqlarından uğurla çıxarmış və ardıcıl mübarizə apararaq onu müstəqilliyə qovuşdurmuş qüdrətli şəxsiyyətdir. Azərbaycan xalqı yeni əsrə və yeni minilliyə məhz Heydər Əliyev zəkasinın işığında qədəm qoymuşdur. Müstəqil Azərbaycan Ulu Öndərin indiki və gələcək nəsillərə əmanəti, onun zəngin və çoxşəxli irsi isə xalqımızın milli sərvətidir.

Hacıqabul rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rüstəm Xəlilov deyib ki, Ümummilli Lider Heydər Əliyev Azərbaycanın müasir simasının, xalqımızın zəngin dəyərlərinin tanınılma-

Milli qürur və iftixar mənbəyimiz

Hacıqabul rayonunda "Heydər Əliyev İli" çərçivəsində tədbir keçirilib

si və ölkəmizin beynəlxalq münasibətlər sistemində layiqli mövqe qazanmasında müstəsna rol oynayıb. Dövlətçilik salnaməmizdə silinməz izlər qoymuş, azərbaycanlı olması ilə ömür boyu fəxr etmiş, milli qürur və iftixar mənbəyimiz olan Heydər Əliyev bütün dünyada Azərbaycanın rəmzi kimi qəbul edilir.

YAP Veteranlar Şurasının sədr müavini, Ailə, Qadın və Uşaq Problemləri üzrə Dövlət Komitəsi sədrinin müavini Sədaqət Qəhrəmanova Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranma tarixindən, keçdiyi mürəkkəb və şərəfli yoldan söhbət açıb. Əsas Ulu Öndər Heydər Əliyev tərəfindən qoyulmuş partiyanın bu gün Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə yeni-yeni nailiyyətlərə imza atıldığını qeyd edən Sədaqət Qəhrəmanova bu uğurların zirvəsində tarixi Zəfərimizin dayanıldığını xüsusi vurğulayıb.

Azərbaycan Tibb Universitetinin kafedra müdiri, tibb elmləri doktoru, professor, Əməkdar elm xadimi İbadulla Ağayev, Azərbaycan Dövlət Neft və Sənaye Universitetinin pro-

fessoru, Rusiya Təbiətşünaslıq Akademiyasının həqiqi üzvü, texniki elmlər doktoru, "Şöhrət" ordenli Əməkdar müəllim Ramiz Həsənov çıxışlarında bildiriblər ki, Ulu Öndər Heydər Əliyevin zəngin həyat yolu və müstəsna fəaliyyətinin bütün mərhələləri bir-birini tamamlamış, öz xalqına sıx bağlılığın, milli dövlətçilik məfkurəsinə sadiqliyin canlı təcəssümü olmuşdur. Bugünkü tarixi nailiyyətlərin əsasında Ulu Öndər Heydər Əliyevin siyasi kursunun Prezident İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirməsi dayanır. Ümummilli Lider Heydər Əliyevin Azərbaycanın işıqlı gələcəyinə hesablanmış mükəmməl siyasətini yeni müstəvidə dövrün tələblərinə uyğun şəkildə uğurla davam etdirən Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə ölkəmiz hərtərəfli inkişaf etməkdədir.

Tədbirin sonunda rayonun ictimai-siyasi həyatında fəal iştirakına görə bir qrup partiya fəalına fəxri fərman, YAP sıralarına yeni qoşulmuş gənclərə isə üzvlük vəsiqələri təqdim olunub.

“Fransanın seçimi strateji baxımdan yanlışdır”

“Fransa Güney Qafqazda Ermənistanın vasitə ilə öz mövqelərini möhkəmləndirmək istəyir və birdəfəlik regionda oturmağa çalışır”. Bunu SİA-ya açıqlamasında siyasi şərhçi Azər Həsərov deyib.

A.Həsərov bildirdi ki, məsələnin Fransa üçün üreyi açmayan tərəfi ondan ibarətdir ki, düzgün həlqəni sevməyiblər: “Ermənistan Güney Qafqazın ən zəif həlqəsidir. Güney Qafqazda Ermənistanın hər hansı həlledici rolu yoxdur. Yaxud da ki,

bölgəmizdə baş verən proseslərə Ermənistanın təsiri imkanları hamıdan azdır və bir çox hallarda isə ümumiyyətlə yoxdur. Bu baxımdan, Fransanın seçimi strateji baxımdan yanlışdır. Əgər onlar doğrudan da bir dövlət olaraq Güney Qafqazda özlərinin mövqelərini möhkəmləndirmək istəyirlərsə, bunu hər şeydən öncə Azərbaycanın vasitəsilə etməli, Azərbaycanla anlaşmalı idilər və Azərbaycanla normal münasibətlər qurmaqla etməli idilər. Amma bunu etmirlər. Bacı dedikləri Ermənistanla etməyə

çalışırlar və hər dəfə də burunları ovularaq geri oturdulurlar”. A.Həsərov xatırladı ki, 2020-ci ilin 44 günlük Vətən savaşı günlərində də Fransa və onun prezidenti hədlərini aşan açıqlamalar verirdilər: “Yeni, Ermənistan açıq desək verirdilər. Azərbaycan dövləti və Prezidenti onlara yerini göstərdi.

çalışırlar və hər dəfə də burunları ovularaq geri oturdulurlar”. A.Həsərov xatırladı ki, 2020-ci ilin 44 günlük Vətən savaşı günlərində də Fransa və onun prezidenti hədlərini aşan açıqlamalar verirdilər: “Yeni, Ermənistan açıq desək verirdilər. Azərbaycan dövləti və Prezidenti onlara yerini göstərdi.

Yeni Makron düşünür ki, Ermənistanla gələrsən və İrəvanda görünərsə bununla bu və ya digər şəkildə Ermənistanla dəstək vermiş olacaq. Onun İrəvana səfəri Azərbaycanın mövqeyini dəyişəcəkmi? Təbii ki, dəyişməyəcək. Ermənistan bizimlə güc yolu ilə danışmağa çağırışlar edəcəyi

Müharibənin sonuna doğru Fransa yumuşalmaq məcburiyyətində qaldı və müharibə bitəndən sonra da ümumiyyətlə, quzu balasına döndü. Aradan üç ilə yaxın müddətdə vaxt keçib və Fransa imkanlarının əldən çıxdığının fərqindədir və düşümlər ki, Ermənistanla bu və ya digər şəkildə yaxınlıq etməklə Azərbaycanı küncə sıxışdırı bilərlər. Bu isə onların ağılsızlığının və strateji uzaqgörənliklərinin olmamasından xəbər verir. Zəfər Azərbaycan defələrlə Fransa prezi-

təqdirdə, məgər Azərbaycan onun qarşısından geri çəkilməyəcək? Əlbəttə geri çəkilməyəcək. Fransa ordusunu Ermənistanla getirəcək? Əlbəttə getirə bilməyəcək. Yəni bütün bu faktorlar mənə elə gəlir ki, Fransa dövlətini idarə edən Makron başda olmaqla siyasiləri düşündürməlidir. Amma təəssüflər olsun ki, onların bu cür düşünmək üçün təcrübələri, bilikləri yetərli deyil ki, eyni səhvləri yenə də təkrarlayırlar”.

Gülyana

Hindistan niyə adını “Bharat” olaraq dəyişdirmək istəyir?

Baş nazir Narendra Modinin rəhbərlik etdiyi Hindistan hökuməti hazırda dünyanın ən sıx məskunlaşdığı ölkəsi olan Hindistanın şəhər həyatından, siyasi institutlarından və tarix kitablarından Britaniya müstəmləkəçiliyinin əbədi simvollarını silmək üçün səylər göstərir. SİA xarici mətbuata istinadən xəbər verir ki, Narendra Modinin özü tez-tez Hindistanı “Bharat” adlandırır. Bu söz Sanskrit dilində yazılmış qədim hindu mətnlərinə gedib çıxır və ölkənin Konstitusiyadakı iki rəsmi adından biridir.

Hakim hindu millətçi partiyası BJP-nin üzvləri kökləri antik Qərbdə olan və Böyük Britaniya tərəfindən tətbiq edilən “Hindistan” adının istifadəsinə qarşı kampaniyaya başlayıblar. Həftə sonu Yeni Dehli, dövlətə əsasən, “Bharat Prezidenti” tərəfindən dövlət şam yeməyi ilə taclanacaq G20 sammitinə ev sahibliyi edəcək. Hökumət bu ayın sonunda parlamentin növbədənkenar iclasını çağırıb. Bununla belə, News18 televiziya kanalı, adı açıqlanmayan hökumət mənbələrinin BJP parlamentarilərinin bu münasibətlə “Bharat” termininin rəsmi istifadəsinə üstünlük vermək üçün xüsusi bir qətnamə təqdim edəcəklərini söylədi.

Həmçinin, “Ümid edirəm ki, hökumət “Hindistan”dan tamamilə imtina edəcək qədər axmaq deyil” deyər, - müxalifət Konqres partiyasının lideri Şaşi Taror “Twitter”də yazıb.

“Biz hər iki sözü işlətməyə davam etməliyik və tarixə iz qoymuş dünyaşöhrətli addan imtina etməməliyik”, - Taror bildirib. Keçmiş kriketçi Virender Sehvag belə bir ad dəyişikliyi ehtimalını alqışladı və Hindistan kriket şurasını komanda formalarında “Bharat” yazmağa başlamağa çağırırdı. “Hindistan ingilislər tərəfindən verilən bir addır. Orijinal adı olan “Bharat”ı bərpa etməyin vaxtıdır”, - deyər Sehvag bildirib.

Onilliklər ərzində müxtəlif baxışlara malik Hindistan hökumətləri yolların və hətta bütün şəhərlərin adlarını dəyişdirərək Britaniya müstəmləkəçiliyi dövrünün qalıqlarını silməyə çalışıblar. Narendra Modi baş nazir olduqdan sonra (2014) bu proses intensivləşdi və ictimai çıxışlarında Hindistanın “müstəmləkəçilik zehniyyətinin” qalıqlarından əl çəkməli olduğunu vurğuladı.

Ayşən Vəli

“Ermənistan Qərblə oynayır və fikirləşir ki, Qərbin köməyi ilə İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra yaranmış şərtləri üstələmək mümkün olar. Müqaviləni ləğv etmək istəyir. Ona görə də Ermənistan Azərbaycana beynəlxalq təzyiqləri artırmaq üçün əlavə olaraq “təhlükəsiz oynamaq” və Beynəlxalq Cinayət Məhkəməsinin Roma Statusu mexanizmindən istifadə etmək qərarına gəlib”.

Bunu rusiyalı politoloq, Cənubi Qafqaz üzrə ekspert Vitali Arkov deyib. O qeyd edib ki, İrəvan odla oynayır: “Qarşılarına utopik məqsədlər qoyurlar, Qarabağın bir hissəsini Ermənistana saxlamaq istəyirlər. Amma fənalda Qarabağı tamamilə itirəcəklər, Ermənistanın buna necə yaxınlaşdığını görürük”.

Paşinyan Qarabağda rusların əvəzinə fransız sülhməramlıları görmək istərdi, amma...

Ekspertin fikrincə, Paşinyanın anti-Rusiya bəyanatlarında məqsəd Qərblə eyni oyundur: “Aydın məsələdir ki, Paşinyan Qarabağda rusların əvəzinə fransız sülhməramlıları görmək istərdi, amma cənab Əliyevə orada onlar lazım deyil. Yeri gəlmişkən, radikal separatçılarla sülhməramlılar arasında toqquşmalar Paşinyanın vəziyyətə nəzarət etmədiyinə, Qarabağda Rusiyaya qarşı təxribatlar təşkil etməyə meyilli qüvvələrin çox olduğunu göstəricisidir. Qalmaqaallı insident zamanı Rusiya sülhməramlıları təmkinli davrandılar ki, ermənilər bunu manipulyasiya edib hadisəni Qarabağın mülki əhalisinə hücum kimi şərh etməyə imkan tapmasınlar”.

Qarabağ ermənilərinə xüsusi imtiyazlar

İrəvanın seçim şansı yoxdur

Rusiya politoloqları İrəvanı hədəfə aldı

verilməməlidir

“Qarabağ məsələsi ilə bağlı Bakıya o qədər də böyük təzyiq yoxdur və olmayaacaq”. Bu fikirləri isə rusiyalı politoloq Sergey Markedonov deyib. O bildirib ki, vəziyyət kifayət qədər aydındır, Paşinyan Azərbaycanın Qarabağ üzərində suverenliyini tanıyıb, amma qeyd edib ki, Qarabağın erməni əhalisinin təhlükəsizliyi beynəlxalq təminatlarla təmin olunarsa, buna hazırdır: “Bu isə Azərbaycan üçün çox da məqbul deyil. Azərbaycan ərazi bütövlüyünün mütləq bərpası prosesini sürətləndirmək istəyir, bu çərçivədə Qarabağ ermənilərinə xüsusi imtiyazlar verilməməlidir”.

Markedonov bildirib ki, 44 günlük müha-

ribədən sonra Bakı “muxtariyyət statusu”nu da gündəmdən çıxarıb: “Rəsmi Bakının nümayəndələri dəfələrlə xüsusi statusun olmayacağını, Qarabağın Azərbaycanın tərkib hissəsi olduğunu bildiriblər.

Rusiyalı ekspertə görə, 44 günlük müharibədən sonra Bakı “muxtariyyət statusu”nu da gündəmdən çıxarıb: “Rəsmi Bakının nümayəndələri dəfələrlə xüsusi statusun olmayacağını, Qarabağın Azərbaycanın tərkib

hissəsi olduğunu bildiriblər”.

Türkiyə-Azərbaycan tandemi də Qərblə münaqişə kontekstində Moskva üçün önəmlidir

Onun sözlərinə görə, vaxtilə ermənilər öz şərtlərini dikte etməyə çalışırdılar, indi isə başqa vəziyyət yaranıb. Markedonov öz ərazi bütövlüyünü bərpa etməyə çalışan Azərbaycana beynəlxalq təzyiqi olmadığını söyləyib: “İndi çoxları müxtəlif səbəblərdən Azərbaycanla maraqlanırlar. Türkiyə-Azərbaycan tandemi də Qərblə münaqişə kontekstində Moskva üçün önəmlidir, ona görə də Moskva Bakını çox narahat etmək istəmir. Avropa Birliyi üçün Azərbaycanın imkanları və resursları Rusiya ilə pozulmuş enerji müqavilələrini kompensasiya edir. ABŞ üçün isə Azərbaycan İslam dünyasında mühüm müttəfiqdir. Ona görə də Bakıya o qədər də böyük təzyiq yoxdur və olmayacaq. Üstəlik, ATƏT-in Minsk qrupu il yarımına yaxındır ki, fəaliyyət göstərmir. Çünki dünənki həmsədrlər Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinin həlli məsələsini bu gün rəqabət sahəsi hesab edirlər”.

Rusiyalı politoloq sonda vurğulayıb ki, Ermənistanda Azərbaycana qarşı etiraz potensialı o qədər də böyük deyil. Markedonov Ermənistanın mövcud durumla barışmağa məcbur olacağını istisna etmir və qeyd edir ki, İrəvanın seçim şansı yoxdur.

Afət Tahirqızı

Milli totemi pipiyi qan xoruz olan Fransanın toyuğu belə Qarabağda qaqqıldaya bilməyəcək

Fransanın neokolonist addımı bu dəfə də alınmadı

“Həmişə Ermənistanın yanında olacağam” deyən Fransanın prezidenti Emmanuel Makron yəqin erməniləri öz firənglərindən də çox sevir. İndi o, Ermənistanın yanında deyil, içindədir. Çünki onun fikri-zikri öz ölkəsində olsaydı küçələri od tutub yanan, insidentlərin baş alıb getdiyi Parisdə olardı, bir-birini didən insanların narazılıqlarını aradan qaldırmaq əvəzinə Azərbaycan-Ermənistan sərhədlərində hansısa ölüm-itimli dava-dalaşlar salmaqla ssenarilər yazmazdı. Ancaq Fransanın boğazına qədər problemlər içində olmasına baxmayaraq ölkənin başçısı yalnız Ermənistanı düşünür. Görünür, Parisdə sifətinə vurulan qapaz onu hələ də ağıllandırmayıb.

Son günlər baş verən hadisələr, Xankəndidəki qarışıqlıqlar, sərhəddə atışmalar açıq göstərir ki, bunların hamısında Makronun barmağı var. İş o yere çatıb ki, Nikol Paşinyanın əfəlliyini tənqid edən Makron onun sinəsindən geri itələyib “ara, sən bacarmadın, gör indi mən nə edəcəm”-deyir.

Xatırladaq ki, BMT Təhlükəsizlik Şurasının (TŞ) son iclasında istəyinə nail ola bilməyən Ermənistanın sərhəddə eskalasiya yaradacağı gözləntiləri var idi. Əslində TŞ-dəki qaldırılan şounun da müəllifi elə Makron idi. Aydındır ki, Qarabağ Azərbaycan ərazisi olduğu üçün Bakıya buna görə birbaşa təzyiq edilməyəcəyini anlaşırlar. Lakin sərhəd toqquşmaları ilə buna nail ola biləcəklərini hesab edirlər. 44 günlük müharibədən sonrakı təcrübə də bunu təsdiqləyir: Bakıya təzyiq adətən sərhəd toqquşmaları

vasitəsi ilə edilib. Biz bunu ötən ilin sentyabr döyüşlərində də gördük.

“Blokada”, “humanitar fəlakət” adlandırılan ssenaridə bəzi ölkələrin maraqları olmaqla yanaşı, şübhəsiz “dirijor” Fransadır. Sərhəddə təşkil etdikləri atışmaları da Azərbaycanı “hücum edən tərəf” kimi göstərməyə və bunu əldə dəstəvuz tutaraq Bakıya təzyiq etməyə cəhd göstərəcəklər. Laçın yolu, ümumilikdə Qarabağla bağlı əsassız iddiaları “sərhəd toqquşmasının səbəbi” fonunda gündəmə gətirməyə cəhd edəcəklər. Bununla danışıqlar masasındakı mövcud gündəliyi tamamilə arxa plana keçirmək istəyirlər. Vasitəçiliyi qəbul olunmayan Fransa bu məsələdə xüsusilə maraqlı tərəfdir. O öz siyasi ambisiyasını yertmək üçün ağılsız layları döyüşə təhrik edir. Bədxahlarımız özləri də bilirlər ki, Ermənistan o qədər zəifdir ki, nə hərbi, nə də si-

yasi sahədə qalib gələ bilər. Əgər bir də cəhd etsə hərbi gücü 2020-ci ildə darmadağın edilən Ermənistan Azərbaycan Ordusu qarşısında duruş gətirə bilməyəcək, ermənilərin qanı axacaq. Ancaq bu Fransanı qətiyyənlə narahat etmir. Çünki Makronun əsas hədəfləri itkilər hesabına olsa belə, siyasi məqsədlərinə nail olmaqdır.

Ermənistan ordusunun sərhəddə bir neçə istiqamətdə təxribatlar törətməsi, hər iki tərəfdən ölənlər və yaralananların olmasının günahı Paşinyanla Makronun üzərindədir. Onlar insan ölümünü faciə deyil, statistika hesab edirlər.

“Ermənistan və Fransa öz siyasi maraqlarını təmin etmək üçün erməni əhalisinin yaşadığı Qarabağ bölgəsində “böhran”ı süni şəkildə şişirdirlər”.

Bu fikri mətbuata açıqlamasında “PolitRus” informasiya-analitik

portalının rəhbəri, rusiyalı politoloq Vitali Arkov deyib. Politoloq Qarabağda genişmiqyaslı humanitar fəlakət barədə deyilənləri əsassız adlandırır. “Hər kəsə aydındır ki, Qarabağda belə bir şey yoxdur. Bunlar Qarabağın ərzaqla təmin edilməsi məsələsində Ağdam-Xankəndi yolundan əlavə nəqliyyat arteriyası kimi istifadə etməkdən imtina edən İrəvanın müstəsna destruktiv mövqeyindən qaynaqlanan yalnız kiçik çətinliklərdir”, - deyir o bildirib.

Vitali Arkov qeyd edib ki, Ermənistan Laçın yolu ilə yüklərin tranziti məsələsində də analogi destruktiv mövqe tutub: “İrəvan Azərbaycanın Ermənistanla sərhəddə yaratdığı “Laçın” sərhəd-buraxılış məntəqəsinin sökülməsini tələb edir. Lakin sərhəd-buraxılış məntəqəsi Laçın rayonunda, Azərbaycanın suveren ərazisində tikildiyi üçün bu tələblərin heç bir hüquqi əsası yoxdur. Bundan başqa, Azərbaycan tərəfinin ölkəyə kimin daxil olduğunu və hansı malların idxal olduğunu bilmək hüququ var”.

Politoloqun fikrincə, Qarabağ

sakinlərinin Fransanın köməyinə ehtiyacları yoxdur. O xatırladı ki, Fransa və Ermənistan “humanitar yardım” adı altında Qarabağa göndərməyə çalışdıqları yüklərin yoxlanılması hüququnun Azərbaycana verilməsindən imtina edirlər: “Paris məqsədi bellidir - Cənubi Qafqazı özünün neokolonializminə çevirmək. Ermənistan çoxdan könüllü olaraq Fransanın müstəmləkəsinə çevrilib. Paris öz məqsədinə çatmaq üçün heç nəyə, hətta Azərbaycanla Ermənistan arasında yeni müharibənin qızışdırılması ehtimalına da son qoymayacaq”.

Eyni zamanda, o, əmindir ki, Fransanın Cənubi Qafqaz regionunda təsir imkanlarını genişləndirmək cəhdləri uğursuzluğa məhkumdur: “Dünyada bir sıra məğlubiyyətlərdən sonra Emmanuel Makron Cənubi Qafqazda da bəlbirçi fiasko ilə üz-üzədir”.

Öz ölkəsindəki iğtişaşları qaydaya sala bilməyən Makron Fransadan min kilometrə uzaqda olan Cənubi Qafqazda nə edə bilər? Heç nə. Çünki Fransadan əvvəl Türkiyə artıq Ermənistandadır. O, burada yalnız Ermənistanı qızışdırıb hərbi eskalasiyaya çəkə bilər ki, yeni müharibədə də Ermənistanı növbəti, daha ağır məğlubiyyət gözləyir. Həmin məğlubiyyətin gətirəcəyi yeni fəlakətlərin günahkarı Paşinyanla bərabər Makron da olacaqdır. Ağıl məzlum Afrika ölkələrinə gedən müsyö Makron şübhəsiz ki, “Osmanlı tokatı”nın dadını bilməmiş deyil...

Milli totemi pipiyi qan xoruz olan Fransanın toyuğu belə Qarabağda qaqqıldaya bilməyəcək.

Vəli İlyasov

İnsan insanın pisliyini istəyə bilməz. O ki ola eyni millətin nümayəndəsi olasan və eyni dövlətdə yaşayıb, eyni havanı udasan. Lakin burada istisnalar təşkil edir. Ən azı Vətəninə satıb, xalqına ağır iztirablar və faciələr yaşadanlar cəzasız qala bilməzlər. Qanuna zidd əməllər törədənlərin də bağışlanmasi mümkünsüzdür. Sadəcə, onlara münasibətdə tərəddüdlər, ehtiyatlı davranışlar mövcuddur. Təəssüf ki, bəzən elə insanlar olur ki, cinayət törədib, qanunsuzluqlara yol verir, başlayır özü və ətrafı hay-küy qaldırmağa. Xüsusilə də, siyasi düşərgənin ləkələnmiş məxluqları olan dağıdıcı müxalif ünsürlər törətdikləri cinayət əməlinə görə, həbs olunarkən vay-şüvən qoparıb, beynəlxalq təşkilatlara donoslar yazır, adamları sosial şəbəkələrdə dövlət qurumlarına qarşı əsassız ittihamlar irəli sürürlər. Kimə deyə bilməz ki, filan müxalifətçi həbs olunarkən susub, məhkəmə prosesini gözleyib. Yoxdur belə bir fakt. Həbs olunub haqqında ittiham irəli sürüldüyü andan jantaj, əsassız ittihamlar, beynəlxalq təşkilatlara yazışmalar, ölkə daxilində şou xarakterli təbliğatlar aparılıb. Düşünürsən ki, bununla hüquq-mühafizə orqanlarına təzyiq edəcək və həbs olunan şəxsin azadlığa çıxmasına nail olacaqlar. Anlamırırlar "qanun şahdır, şah qanun deyil" məsələsinə uyğun olaraq heç kəs qanundan üstün ola bilməz. Cinayət törətmisənsə, mütləq cəzasını çəkməlisən.

Qubad İbadoğlunu bədbəxt edənlərdən biri də Tofiq Yaqubludur

Gününü ABŞ-da keçirib, dövrənini Avro-

Tofiq Yaqublu baş trol ola bilmədi

pada sürən Qubad İbadoğlu Bakıya saxta pul gətirib yaymağa çalışarkən həbs olundu. Həbs xəbərini eşidər-eşitməz Q.İbadoğlunun öldüsündən-qaldısından məlumatı olmayanlar başladılar dezinformasiya xarakterli məlumatlar yaymağa, şər və böhtan xarakterli ittihamlar səsləndirməyə. Əsasən də, dağıdıcı müxalifətin xarici maraqlı dairələrdən qidalanan məxluqları ənənəvi amplualarına uyğun mövqe sərgiləyirlər. Cəmil Həsəni, Əli Kərimli şayiə yayırlar ki, Q.İbadoğlu İngiltərənin və ABŞ-ın filan universitetinin müəllimidir ona azadlıq düşür. T.Yaqublu, Gültəkin Hacıbəyli, Fuad Qəhrəmanlı isə iddia edirlər ki, Q.İbadoğlu xəstə olduğu üçün azad edilməlidir. Digər trollar isə sosial şəbəkələrdəki paylaşımlarında qeyd edirlər ki,

guya Q.İbadoğlunun azad edilməsini tanıyanmış konqresmenlər, senatorlar istəyirlər. Məsələn, AXCP sədri Əli Kərimlinin trol dəstəsinin fəal üzvlərindən olan Əfqan Muxtarlı sosial şəbəkə hesabında yazıb ki, guya Qubad İbadoğlu ABŞ Konqresinin Azadlıqların Müdafiə Komitəsi tərəfindən müdafiə olunacaq: "Konqresmen Chris Smith birbaşa Qubad bəyin müdafiəsinə məsul şəxsdir. Bu proqram əvvəl tanınmış jurnalist Xədicə İsmaila tətbiq edilib və Chris Smith Xədicə xanımı müdafiə edib. Qubad bəyin müdafiəsi baxımından çox müsbət haldır və əminəm ki, tezliklə nəticəsinə görəyik. Bu, yalnız Qubad bəyin müdafiəsi ilə məhdudlaşmayacaq, Azərbaycanda digər siyasi məhbusların məsələsini, azadlıqların məhdudlaşdırılması, mətbuata basqılar, qəbul edilən mürtece qanunlar gündəmə gələcək".

Yanlış tərifləri, ağılsız bəzəkli sözləri ilə Q.İbadoğlunun evini yıxan "Milli Şura"-nın Koordinasiya Mərkəzinin üzvü Tofiq Yaqublu isə uydurma məlumat yayaraq bildirib ki, tezliklə ABŞ Konqresinin İnsan Hüquqları komissiyası Qubad İbadoğlunun həbsi ilə bağlı dinləmələr təşkil edəcək: "Məruzəçi respublikaçı məşhur Kris Smitdir. Bu arada daha üç konqresmen Qubad bəyin müdafiəsinə qoşuldular. Tərsliyə son verilməli və nə qədər ki gec deyil, Qubad bəy azad edilməlidir".

Əli Kərimli yeni trol dəstəsi yaradır

Q. İbadoğlunun həbsi ətrafında özlərinin ucuz təbliğatını qurmağa çalışan dağıdıcı müxaliflər yeni-yeni şər taktikası seçməklə mübarizə hədəflərinin effektivini artırmağa çalışırlar. AXCP sədri Əli Kərimli Ali Məclisin rüsvayçı toplantısından sonra sosial şəbəkələrdə çalışacaq trolların sayının artırılması barədə qərar qəbul edib. Dəyişikliklər də həyata keçirib. Son vaxtlara qədər trolbaşı funksiyasını yerinə yetirən AXCP Rəyasət Heyətinin üzvü İlham İsmayılı müavini Seymur Həzi əvəz edib. Nəzarəti isə AXCP sədr müavini Fuad Qəhrəmanlı həyat keçirəcək. Tofiq Yaqublu, Gültəkin Hacıbəyli, Əfqan Muxtarlı və digərləri Ə.Kərimlinin trol dəstəsinə yardımçı olacaq. Trolların maliyyə problemlərinin həll edilməsi üçün Ə.Kərimli bir sıra xarici maraqlı dairələrlə danışıqlar aparır. Bütün bu "fədakarlıqlar" isə onu deməyə əsas verir ki, Ə.Kərimli siyasi fəaliyyətinin nəticəsiz qaldığını anlıyor. Yeni başa düşür ki, cəmiyyət onu qəbul etmir. Bu baxımdan, bütün gücünü sosial şəbəkələrdə ictimai rəyi çaşdırmağa xidmət edən statusların sayının və əhatə dairəsinin artırılmasına yönəldib. Əminliklə demək olar ki, bu taktika Ə.Kərimlinin uzağa hesablanan maraqlarının təmin olunmasına imkan verməyəcək. Çünki nəhayətdə trollar yanlış yolda olduqlarını başa düşəcək və Ə.Kərimli ilə əlaqələrini kəsəcəklər.

I.ƏLİYEV

Dəb, moda insan həyatına müsbət yönərlərdən çox mənfi yönü ilə təsir edir, bunu son illərin çox yayılmış sonsuzluq, varikoz kimi xəstəliklərinin yüksəlmə statistikasına əsasən demək olar. Həkimlər xəbərdarlıq edir ki, həddindən artıq dar geyimlər həm kişilərdə, həm də qadınlarda qarşısı alınmaz problemlər yaradır.

2021-ci il üzrə Azərbaycanda 18-29 yaş daxil olmaqla sonsuzluqdan əziyyət çəkənlərin 102 nəfəri kişi, 759 nəfəri qadın olub. 30 yaşdan yuxarı isə 341 kişi, 1313 qadın sonsuzluqdan əziyyət çəkən kimi qeydiyyatda alınıblar. 2020-ci il üzrə isə Azərbaycanda sonsuzluqla bağlı aparılan statistikaya əsasən, 18-29 yaş daxil olmaqla 117 kişi, 798 qadın, 30 yaşdan yuxarı şəxslər arasında isə 680 kişi, 1290 qadın sonsuzluqdan əziyyət çəkir.

Qeyd edək ki, Ümumdünya Səhiyyə Təşkilatının (ÜST) bəyanatında bildirilir ki, dünyada təxminən hər altı nəfərdən biri sonsuzluqdan əziyyət çəkir. Bu, dünyanın bütün ölkələrində bütün sosial qruplara təsir göstərir. Təşkilatın baş direktoru bildirib ki, zəngin ölkələrdə böyüklərin 17,8%-nə, orta və aşağı gəlirli ölkələrdə isə 16,5%-nə bu diaqnoz qoyula bilər.

Sonsuz kişilərin sayı artır

Kişilərin dar şalvar geyməsi isə kişi yumurtalıqlarının (xayaların) bədəninə daha yaxın yerdə dayanmasına səbəb olur. Yumurtaların bədənə daha az temperaturda olması lazımdır, amma dar geyim onları bədəninə sıxdığı üçün bədən temperaturu ilə uyğunlaşır. Bu vəziyyətin də sperma hüceyrələrinin hərəkətliyyətinə və sayına mənfi təsir göstərdiyi sübut edilib. Sonsuzluq

Dəb insanları sonsuz və xədim edir

ğun başlıca səbəblərindən biri məhz budur.

Mütəxəssislər kişilərə dar şalvar geyməmələrini bir də ona görə tövsiyyə edir ki, dar şalvar və dar alt paltarları geymək sperma yollarının tıxanmasına yol açır. Və qeyd etdiyimiz kimi, bunun da sonu məhz sonsuzluqla nəticələnir. Dar geyim geyinən kişilərin sonsuzluğunun, eyni zamanda, bir səbəbi də o geyimlə saatlarla oturaraq işləməsidir. Uzun yol sürücüləri, kompüter arxasında uzunmüddətli işi olanlar da bu qəbildən olanlardır. Dar geyimlər hüceyrələri korlayır, zəiflədir. Bu cür geyimlərin qan dövranına maneə törətdiyi və bunun da toxumaların və hüceyrələrin korlaşmasına səbəb olduğu bildirilir.

Qadın sonsuzluğu pik həddədir

Qadınların uzun müddət dar şalvar geyməsi damarların sıxılaraq qeyri-normal vəziyyət almasına səbəb olur. Rəhmdə iltihablanma, göbək, ayaqların büküm yerlərində

bədən yaralarına, ayaqlarda varikoz genişlənməyə də səbəb olur. Bu cür geyimlər mütəmadi geyinilərsə rəhm və yumurtalıq xərçənginin peyda olmasına rəvac verir. Daha çox dəbdə olan dar cins şalvarlar, əsasən, bel və mədinin aşağı bölgəsini həddindən artıq sıxdığına görə mədə yırtılmasına, mədə xorasına-qastritə səbəb ola bilər.

Əsasən yaz-payız aylarında geyilən neylon və sintetik parçalardan hazırlanmış geyimlərin də sağlamlıq baxımından təhlükəli olduğu bildirilir. Tül corablar, günlük həyatımızda istifadə etdiyimiz kapron corablar da bu qəbildən olanlardır. Əsasən də revmatizm-yel xəstəliyindən şikayəti olanlar bu cür geyimlərlə öz xəstəliklərini daha da gücləndirirlər. Eyni zamanda dar geyimlərin digər bir zərəri də qan dövranına maneə törətməsidir. Bu geyimə görə bədənə bəzi bölgələrində gec çatan qan insanın üşüməsinə səbəb olur.

Qadınların ayaq hissədən daha çox üşüməsi və soyuqlaması bir çox xəstəliyə səbəb olur. Mütəxəssislər bildirir ki, xüsusilə gənc qızlar buna diqqət etməlidirlər. Amma gö-

zəl olmaq, incə və zərif görünmək məqsədi ilə paltarlar diqqətli seçilmir. Gənc qızların istifadə etdiyi dar paltarların parçaları bədəninə yapışdığı üçün soyuq hava birbaşa bədəninə təsir edir. Halbuki gen-bol bir şalvar arada hava boşluğu yaradır və çöldəki soyuq hava birbaşa bədəninə təsir etmir. Tez-tez sidiyə gədən, qarın boşluğunda sancılar olan və cinsi orqanından maye gələn qadınlar bu xəstəlikləri məhz dar geyimin sayəsində qazanırlar.

Cins başına bəla oldu

Həkimlər dar şalvarların, eyni zamanda, əzələlərə və sinir sistemə də zərər vurduğu qənaətinədir. Belə ki, Avstraliyada dar şalvar geyinən 35 yaşlı qadının başına gələn bu istiqamətdə araşdırılma aparılmasına təkan verərək çox ciddi bir problemin aşkar edilməsinə səbəb olub. Evini dəyişərkən saatlarla dar şalvarda əyləb əşyaları qutulara yığan qadının ayaqları, daha çox baldırları inanılmaz dərəcədə şişib. Günün sonunda ayaqlarını hiss etməyən qadını təcili həkimə aparıblar, müayinələrəndən sonra mə-

lum olub ki, qadın dar şalvarda çömələrkən iş gördüyü üçün ayaqlara həddindən artıq basqı olub və nəticədə "kompartment sindromu" adlanan xəstəlik yaranıb.

Qeyd edək ki, "kompartment" adı verilən bu xəstəlik əzələlərdə şişmə və qanamaya səbəb olan ağrıdır. Dəb dünyasının "skinny jeans" adı verdiyi dar şalvarların əzələləri sıxması səbəbindən geyinməyi məsləhət görməyən həkimlər bu geyimin insanlarda hissiyyəti öldürdüyünü deyirlər. Bu qənatə həkimlər avstraliyalı qadının ayaqlarının şişməsindən sonra yıxılması, təkrar qalxmaq istədikdə isə ayaqlarının hiss edə bilməməsi faktından sonra gəlirlər. Qadın yalnız 4 günlük müalicədən sonra normal həyatına dönə bilər.

Ayaqlarında yetərli qədər qan dövranı olmayan dar cins həvəskarları da əzələlərinin hissiyyətini az-az itirirlər və bunun hələ fərqi də deyillər. Ayaqlardakı şişkinlik və zədələnmə sinir sistemə də təsir göstərir, hissiyyətin ölməsi də bu səbəbdəndir. Belə qısa dar şalvarlar iqlim təhlükəlidir, çünki bu şalvarların qısa beli yumurtalıqları sıxaraq fəaliyyətinə mane olur. Eyni zamanda, bədəninizdəki sinir bölgələrindən biri də məhz kəmərin yerində yerləşir və çanaq sümüyü bölgəsi bədəninizdəki yeganə yerdir ki, sinirlər dəriyə daha yaxındır. Bu səbəbdən çox sıxılmış kəmərlər də orqanizmə ciddi zərər verir.

Həkimlər xüsusilə də dar şalvarları geydikdə ayaqlarını üst-üstə sıxır oturmağı ciddi narahatlıqlar yaradacağını da istisna etmirlər. Oturma əsnasında bədən daha çox sıxılır, bu zaman bədənə dar geyim olduqda isə ayaqlarda uyuşma, sanki iynə batırılmış kimi kiçik sancılar olur. Əgər ağrı və sancılar çoxdursa həkimə müraciət etmək lazımdır. Dolabınızda dəb adı altında gizlənən xəstəlik yaradıcılarını isə istifadə etməyin.

Lalə Mehralı

“İrəvanın anti-Rusiya, anti-Azərbaycan fəaliyyəti cavabsız qalmayacaq”

Dmitri Solonnikov: Paşinyan ilkin olaraq öz missiyasında irəli sürdüyü ssenarini həyata keçirir- Cənubi Qafqazda Rusiyanın Qərblə əvəzlənməsi

Müasir Dövlət İnkişafı İnstitutunun direktoru Dmitri Solonnikov “Moskva-Baku” portalına müsahibəsində İrəvanın anti-Rusiya vektorunun Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik arxitekturasını nə üçün pozmaq təhlükəsi yaratdığı haqqında maraqlı şərhlər verib. Müsahibəni oxucularımıza təqdim edirik.

- Bu gün biz Ermənistanı manipulyasiya etmək üçün aşkar cəhdlər görürük. Ermənistanın regionda və Rusiya ilə münasibətlərdə sabitliyi pozan bəzi hərəkətlərə açıq-aşkar təhrik edilməsi. NATO strukturlarından Şimali Atlantika Alyansına qoşulmaq çağırışları, İrəvanın mütəmadi olaraq Rusiya əleyhinə qalmaqallı bəyanatları Qərb dövlətlərini regiona sürükləyir.

- Bu proses yeni deyil. Paşinyanın anti-Rusiya bəyanatları yeni deyil, lakin onların tezliyi getdikcə artır. Paşinyan hakimiyyətə Qərb strukturlarının dəstəyi, Sorosun qrantları hesabına gəlib, onun gəlişi Qərbdən maliyyələşən media tərəfindən dəstəklənib. Sifarişçi əvvəldən aydın idi. Ermənistan rəhbərliyinin Paşinyan timsalında Rusiyadan uzaqlaşmaq və Ermənistanı Vaşinqtonun nəzarət çəngəlinə daxil etmək kursu, daha çox NATO-ya, daha çox Avropa İttifaqına doğru hərəkət ilkin olaraq uzunmüddətli strategiya idi. İndi Paşinyan artıq açıq şəkildə (yeri gəlmişkən, Ermənistanda hakimiyyətə gələndə qədər fəal şəkildə etdiyi kimi) respublikanın gələcəyi ilə bağlı layihəni təsvir edir. Bəli, Ermənistanın baş naziri bir gün yuxudan ayılacağına və Rusiyanın Cənubi Qafqazda olmayacağına ümid edir.

Onun bütün bu illər ərzində yerinə yetirdiyi siyasi sifariş indi yeni, kritik mərhələyə qədəm qoyub. Onun üçün bu, qısamüddətli perspektiv kimi görünür. Fransa Ermənistanı kömək edir. Paris açıq şə-

kildə geosiyasi mövqeyini itirir. Bütün dünyada Fransanın ənənəvi nüfuzuna malik olan dövlətlərdə antifransız əhval-ruhiyyəsi güclənir. Paris geosiyasi güc kimi mövqeyini itirir, ona görə də Makronun öz aktuallığını, təsirini göstərməsi çox vacibdir. Bir nöqtədə geri çəkildiyini, digərində isə fəal irəlilədiyini göstərmək üçün. Fransanın Ermənistan-Azərbaycan məsələsində fəaliyyətinin növbəti mərhələsi, Paris merinin rəhbərlik etdiyi humanitar yük məşinlərinin Laçın yoluna “şou səfərləri” və Makronun İrəvana gözlənilən səfəri bununla izah olunur.

- Kreml bildirib ki, Moskva Paşinyanın bəyanatları ilə razı deyil və Rusiya Cənubi Qafqazdan və konkret olaraq Ermənistandan çıxmayacaq. XİN isə ənənəvi olaraq “müttəfiqin” növbəti açıqlamalarına sərt reaksiya verib. Rusiya Ermənistanın getdikcə artan məsafəsinə hazır mı?

- Rusiyanın hazırlığını və bu vəziyyətdə Moskvanın ata biləcəyi addımları bölüşmək lazımdır. Rusiyanın gələcək addımlarını diplomatların açıqlamalarına əsasən, qiymətləndirmək mümkün deyil. Real addımlar atıldıqdan sonra danışmaq mümkün olacaq. Diplomatlar həmişə vəziyyətin daha sakit və münaqişəsiz olması üçün çalışacaqlar. Bu, onların işidir. Təbii ki, ictimai olmayan iş də var. Və Paşinyanın Rusiya əleyhinə bəyanatları cavabsız qalmayacaq.

- Praktikada bu gün İrəvanın real anti-Rusiya addımların-

dan danışmaq olar, yoxsa hər şey Ermənistan rəhbərliyinin hay-həşiri ilə məhdudlaşır?

- Ermənistan və Ermənistan rəhbərliyi hələ də iki fərqli şeydir. Erməni xalqının heç də hamısı anti-Rusiya ritorikası ilə çıxış etmir. Paşinyan hakimiyyətə gələndə rusiyapərəst əhval-ruhiyyə yüksəlirdi. Onun vəzifəsi bir neçə ildən sonra bu əhval-ruhiyyəni dəyişdirmək idi ki, bu, əslində, yerinə yetirildi.

Biz bu illər ərzində hansı anti-

Rusiya addımlarını gördük: Paşinyanın hakimiyyətə gəlişinin lap əvvəlində KTMT-ni gözəndə salmaq cəhdi, Ermənistanda Rusiya mediasının işini məhdudlaşdırmaq, Amerika bioloji laboratoriyalarının işini rus mütəxəssislər üçün bağlamaq. Və yenə də “mövzu” təkrarlanır: biz Ermənistanın KTMT-də işləməkdən təcridcən imtina etməsini strukturdan mümkün çıxma xəbərdarlığı ilə görürük. İndi İrəvan Kollektiv Təhlükəsizlik Müqaviləsi Təşkilatındakı daimi nümayəndəsini geri çağırır və onun yenisini təyin edib-etməyəcəyi məlum deyil. Eyni zamanda, biz təmasların, NATO ilə və hərbi komandanlıq səviyyəsində işin güclənməsini, o cümlədən Şimali Atlantika Alyansına qoşulmaq çağırışları ilə müvafiq informasiya dəstəyi, Ermənistanın NATO təlimlərində iştirakını görürük. Al müşahidəçilərinin Ermənistan ərazisinə dəvət edilməsi- hər

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyi

Yazı Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyə dəstəyi ilə “İctimai və dövlət maraqlarının müdafiəsi” istiqaməti çərçivəsində hazırlanıb

kəs yaxşı bilir ki, “mülki” monitorinq missiyasına müvəqqəti istefa ərizəsi yazan hərbiçilər də daxildir. Bunlar Rusiyanı Cənubi Qafqazdakı proseslərdən sıxışdırmaq üçün real addımlardır. Ermənistan kiçik addımlarla sakitcə anti-Rusiya yolu ilə irəliləyir.

- Yəni, Cənubi Qafqazda təhlükəsizlik məsələsində Ermənistan Rusiyanı sıxışdırmaq üçün Ermənistan-Azərbaycan nizamlanmasından istifadə edir?

- Bəli. Ermənistan Rusiya və KTMT ilə münasibətləri götürüb dərhal kəsə bilməz. İrəvan üçün bunlar onun ərazisində təhlükəsizliyin təminatçılarıdır. Eyni zamanda etiraf edirəm ki, NATO Ermənistanı getdikcə özünə daha da yaxınlaşdıracaq. Ermənistan NATO-ya hansısa hipotetik daxil olana qədər KTMT-dən çıxma bilməz.

Ermənistanın bütün bu addımları regionda onun öz təhlükəsizliyinə təsir edir. Həmişə təxribat, sabitliyi pozmaq üçün oynamaq cəhdi var. İkinci, cənub cəbhəsini açmaq cəhdi. Ona görə də faktiki olaraq regionda vəziyyət ciddidir.

deyil. Paşinyan Ermənistanla NATO arasında daha da sıx yaxınlaşma üzərində işləyir. O, bu prosesi başa çatdırmalıdır, yoxsa nə vaxtsa respublikada vəziyyət dəyişəcək. Ermənistan Ukrayna ssenarisinə yaxınlaşır.

İrəvanın Roma Əsasnaməsini ratifikasiya etmək niyyəti Ermənistan və Qərbin bir daşla iki quş vurmaq istəyidir. Azərbaycanı məhkəməyə ver, Rusiyaya çirkin oyun aç. Anti-Rusiya hərəkətləri də məqsədyönlü siyasətdir, davam edən anti-Azərbaycan fəaliyyətdir.

Düşünürəm ki, indi Putinlə Paşinyan arasında təmaslar ciddi şəkildə məhdudlaşdırılacaq. Və Rusiya rəsmilərinin Ermənistanı səfərləri azalacaq.

Eyni zamanda, Rusiya-Ermənistan münasibətlərində problemlərin açıq şəkildə olduğu bir şəraitdə Rusiya-Azərbaycan münasibətləri müsbət görünür. Rusiya və Azərbaycanın öz problemləri var- həm ikitərəfli, həm də çoxtərəfli. Bu, həm də Vladimir Putinin mütəmadi olaraq qaldırdığı Şimal-Cənub dəhlizi məsələsidir. Rusiya üçün bu, son dərəcə vacib strateji layihədir. Bu, həm də Xəzər əməkdaşlığı layihəsidir.

- Bəs paralel olaraq etirazların- Ermənistan müxalifətinin, xaricdəki erməni lobbilərinin, Azərbaycan səfirliklərinə hücumları və separatçı aksiyaların baş verməsini necə izah edirsiniz?

- Ulduzlar yanıbsa, deməli, ki-məsə lazımdır. Hesab edirəm ki, bu cür prosesləri əlaqələndirmək olmaz. Ermənistan-Azərbaycan ni-

- Yəni, təcridcən də olsa, mənfi ssenarinin başvermə ehtimalı yüksəkdir?

- Real döyüş əməliyyatlarının başvermə ehtimalı azdır. Biz son aylarda rus sülhməramlılarının təminatını gördük. Amma Rusiya-Ermənistan münasibətlərindən danışsaq, o zaman perspektivlər yaxşı

zamlanması məsələsində, Rusiya-Ermənistan münasibətlərində hər şeyin necə inkişaf edəcəyini birmənalı demək mümkün deyil. Paşinyan çevik siyasətçidir. Ona görə də istənilən ssenari mümkündür. O cümlədən, onun mütləq Rusiyanın düşməni olduğunu söyləmək də mümkün deyil.

Tərcümə - Elçin Bayramlı

"MTK-lar bu halda bizi aldada bilməzlər"

EKSPERT AÇIQLADI

"Təbii ki, çıxarışlı mənzilləri eyni anda iki nəfərə satmaq mümkün deyil. Çünki alqı-satqı notariusla aparılır. Çıxarışın seriya nömrəsi ilə əmlakın kimə məxsus olduğu avtomatik olaraq aidiyyəti qurumların bazasında görünür. Amma müqaviləli mənzillərin alqı-satqısında MTK-lar tərəfindən aldadılan şəxslər çoxdur. Bugünədək məhkəmə tərəfindən 5200-dən artıq şəxs zərərçəkmiş kimi qeydə alınıb. Həmin zərərçəkmişlər tikinti şirkətləri tərəfindən aldadılıb". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında danışmaz əmlak üzrə ekspert Elnur Fərzəliyev deyib.

Onun sözlərinə görə, təəssüf ki, yenitkili binalardakı müqaviləli mənzillərin hüquqi bazası yoxdur: "Yeni, yenitkili binalardan mənzil alan şəxs onun başqa birinə məxsus olub-olmaması barədə tikinti şirkəti və ya hər hansısa bir dövlət orqanından məlumat ala bilmir. Belə mənzillərin bazası yalnız həmin tikinti şirkətinin özündə olur. Bu da bəzən həmin binalardan əmlak almaq istəyən vətəndaşlarda qorxu yaradır".

Ekspert sözlərinə davam edərək bildirib ki, əvvəlki illərlə müqayisədə bu problemlər daha azdır. Yəni vətəndaş yenitkili binadan mənzil alarkən alqı-satqı prosesində vəkil və ya hüquqşünasa müraciət etsə, daha yaxşı olar. Çünki hüquqşünas və ya bu sahəni bilən adam tikinti şirkətinə lazım olan sualları yönləndirəcək. Eyni zamanda, həmin bina üzrə bazar araşdırması aparmaq lazımdır. Vətəndaş əliçatan bütün resurslar vasitəsilə həmin bina ilə bağlı məlumat əldə etməlidir ki, problem yaşamasın".

Ləman Sərraf

"Neftçi" argentinalı hücumçu transfer etdi

"Neftçi"nin bir müddətdir davam etdirdiyi hücumçu axtarışı, nəhayət, müsbət həllini tapıb. Bu barədə klubun yaydığı açıqlamada bildirilir. Bu, Azərbaycanda transfer pəncərəsinin bağlanmasına bir neçə saat qalmış reallaşib.

Argentinalı Lukas Melano ilə rəsmi müqavilə bağlanıb. 30 yaşlı forvard yaxın günlərdə Bakıya gələrək tibbi baxışdan keçəcək. Daha sonra müqavilənin detalları haqqında ətraflı məlumat paylaşılacaq.

Qeyd edək ki, sonuncu klubu "Atletiko Sarmiento" (2023) olan Lukas Melano Argentina-nın "Nyuells Old Boyz" (2022), "Sentral Kordoba" (2021), "San-Lorenzo de Almaqro" (2021), "Atletiko Tukuman" (2019-2021), "Estudiantes" (2017-2018), "Lanus" (2013-2015), "Belqrano" (2011-2013, 2017), həmçinin Çilinin "Universidad Katolika" (2022) və ABŞ-nin "Portlend Timbers" (2015-2019) klublarında çıxış edib. 2013-cü ildə "Lanus"la Sudamerikana kubokunun, 2015-ci ildə isə "Portlend Timbers"lə MLS kubokunun qalibi olub.

ELAN

Zamanova İmniyə Fərman qızına məxsus 1999-cu ildə Nəsimi rayon YAP təşkilatı tərəfindən verilmiş və 2019-cu ildə Səbail rayon Mərkəzi YAP təşkilatı tərəfindən verilmiş Yeni Azərbaycan Partiyasına üzvlük vəsiqələri itdiyi üçün etibarsız sayılır.

"SƏS" qəzetinə abunə kampaniyası davam edir!

«SƏS» QƏZETİNƏ
ABUNƏ OLMAQ İSTƏYƏNLƏR
AŞAĞIDAKI YAYIM
ŞİRKƏTLƏRİ İLƏ ƏLAQƏ
SAXLAYA BİLƏRLƏR

1. Azərpoçt Poçtdaşıma Mərkəzi – 0125984955, 0552004544
2. Azərmətbuat Yayım MMC – 0124411991, 0124404694
3. Səma Mətbuat Yayım – 0125940252, 0503336969
4. Pressainform MMC – 0125115191, 0504560835, 0553156002
5. Qaya Mətbuat yayım – 0125667780, 0502352343
6. Qasid Mətbuat Yayım – 0124931406, 0124938343
7. F.Ş.Ruhid Hüseynov – 0124349301, 0505357898
8. Ziya LTD – 0124977696, 0503067744

1 nüsxə 1 aylığı 13.20 AZN

6 aylıq 79.20 AZN

1 illik 158.40 AZN

ABUNƏÇİLƏRİMİZİN
XİDMƏTİNDƏYİK
Müraciət, şikayət, yazı,
təbrik və başsağlıqlarınızı
dərc etməyə hazırıq!

"Tək məqsəd vergidən yayınmaqdır"

İQTİSADÇI MÜNASİBƏT BİLDİRDİ

"İstehlakçılara məhsul və ya xidmət təqdim edən təsərrüfat subyektləri post-terminaldan istifadə etməkdən mümkün qədər yayınır". Bu sözləri SİA-ya açıqlamasında iqtisadçı Eldəniz Əmirov deyib.

Onun sözlərinə görə, bu çox ciddi bir problemə çevrilib: "Hesab edirəm ki, bunun üçün nəzarət tədbirlərinin və birmənalı olaraq cərimələrin artırılmasına ciddi ehtiyac var. Eyni zamanda

cərimələrin yazılmasına nə qədər əməl olunarsa, bir o qədər post-terminal təqdim etməkdən yayınan təsərrüfat subyektlərini bu yoldan çəkəndirmək mümkün olar. Əks halda bir çox xidmət və

ya satış həyata keçirən təsərrüfat subyektlərinə yaxınlaşdıqda "post-terminalı təmirə göndərmişik" ifadələri ilə hələ çox rastaşacağıq. Bu ifadə artıq əzbərlənib və xidmət alanlara qarşı daimi olaraq işlədilir. Əslində isə bu hüquqi məsuliyyət yaradır. İnsanlara xidmət verən təsərrüfat subyektlərinin isə post-terminal təqdim etməkdə tək məqsədləri mümkün qədər vergidən yayınmaqdır".

Səbinə Hüseynli

De Byazi: "Əsas problem odur ki, seçim imkanımız məhduddur"

"Düşünürəm ki, Almaniyada keçiriləcək Avropa çempionatının əsas mərhələsinə vəsiqə qazanmaq çətin olacaq. Azərbaycan millisinin səviyyəsi o qədər yüksək olmasa da, ildən-ilə daha yaxşılaşır. Keyfiyyətli oyunçularımız var. Əsas problem odur ki, seçim imkanımız məhduddur".

Qol.az xəbər verir ki, bu sözləri Azərbaycan millisinin baş məşqçisi Canni De Byazi "voetbalgokken.nl" saytına açıqlamasında deyib. O, Avro-2024-ün seçmə mərhələsində sentyabrın 9-u qarşılaşacaqları Belçika millisi haqda danışdı: "Onlar oyun çətin olacaq. Belçika böyük ulduzları olan komandadır. Rəqibin tanınmış futbolçuları var. Bizim oyunçuların çoxu isə daxili çempionatda mübarizə aparırlar. Ancaq yenə də öz oyunumuza sərgiləyəcək və hədəflərimizə çatmaq üçün əlimizdən gələni edəcəyik".

Qeyd edək ki, sentyabrın 9-u "Dalğa Arena"da keçiriləcək sözügedən görüş saat 17:00-da başlayacaq.

Baş redaktor: Bəhruz Quliyev

Ünvanımız:
Bakı şəhəri,
Üzeyir Hacıbəyov
küçəsi, 66.
Şəhadətnamə: № 022492
<http://www.ses-news.az>
<http://www.sesqazeti.az>
E-mail: ses@sia.az
"ƏLİNCƏ" AZƏRBAYCAN XEYRİYYƏ
CƏMİYYƏTİNİN ORQANI.
QƏZET 1991-Cİ İL
YANVARIN 11-DƏN ÇIXIR
Tel: 598-33-90
Faks: 493-11-62

Redaksiyanın mövqeyi
ilə müəllifin mövqeyi
üst-üstə düşməyə bilər.

**Qəzet bazar və
bazar ertəsindən
başqa hər gün
nəşr olunur**

Tiraj: 4000